25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6713 — 4 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1908 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 14 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1326 — 17 Février 1908 — 25e année № 6713

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԷԱՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Դ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ֆր.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆր.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽԷՐ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

«ARÉVELK»
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur - Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Consple, Galata

10 PARAS

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՁԵՌՔ ՄԸ ՄԵԳՂՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆԻ

Ինչպէս կարելի է ազնուացնել մեղրին տեսակը.— Բնական և արուեստական արտադրմամբ՝ մեղուներու համար. Մեղր արտադրող բոյսեր և ծառեր.— Անոնց մշակութիւնը.— Փեթակներուն մօտերը երկն ծառ բնաւ գտնուելու չէ.— Փոքր թղթակցութիւն։

Մեղուաբուծութեան վրայ մեր գրած յօդուածները կարդացողներէն ամենք ինչ ինչ դիտողութիւններ բրած ըլլալով մեզի, կը փութանք գոհացում տալ իրենց այս անգամ։ Ասոնցմէ շատեր գրած էին մեզ թէ՝ մեղուաբուծութիւնը մեծապէս կը շահագրգռէ զրենք. երբեմն անով զբաղելու առիթն ալ ունեցած են. բայց վերջէն ստիպուած են թողուլ այդ զբաղումը, որովհետեւ արտադրուած մեղրը խիստ սոսրին տեսակէ ըլլալուն համար, չեն կարողացած լաւ գնողներ գտնել. մեզ ուղղած իրենց նամակներով կը փափաքին իմանալ թէ՝ ո՞ր կարգի բոյսերուն պէտք է առաջնութիւն տալ, ազնուացնելու համար մեղրին տեսակը։ Այս մասին մէկ քանի տեղեկութիւն տուինք արդէն. քանի որ այս հարցը կը հետաքրքրէ զրենք, կը փութանք ամբողջացնել գանոնք։

Ինչպէս ըսինք արդէն, ընտիր և փափկահամ մեղր ունենալու համար պէտք է որ մեղուաբոյծը իր տրամադրութեան տակ ունենայ ընտիր արօտավայր մը՝ իր մեղուներուն համար. ամէն բան տակէ կախեալ է. այդ արօտավայրը կրնայ ըլլալ բնական կամ արուեստական. առաջինով կը հասկնանք այնպիսի արօտավայր մը ուր կը հասնին ամէն տարի, իրարմէ աւելի գեղեցկահոտ ծաղիկներ բնական վիճակի (խուտայի նպիթ, à l'état naturel) մէջ. մեղուաբոյծը պէտք չունի խնամք տանելու անոնց մասին. այդ ծաղկանց տունկերը գոնեն կը բուսնին և իր վերջէյ կը ծաղկին. եթէ ամառն ալ քիչ չատ անձրեւոտ անցնի, նոյնիր կը յաջողէն անոնց, որով մինչեւ ձմեռուան սկիզբները մեղուները կրնան անոնցմով ժամանակ անցընել և լաւ մեղր ալ հաւաքել իրենց փեթակներուն մէջ։ Երբ այդպիսի բնական ընտիր արօտավայրեր կը պակսին, պէտք է դիմել արուեստականին և հոն յառաջ բերել այնպիսի բոյսեր որոնց ծաղիկներէն արտադրուած մեղրը ըլլայ, ըստ կարելւոյն, անուշահոտ և փափկահամ. ամենասիկ այդ բոյսերուն գլխաւորները իրենց կարեւորութիւնը տեսակէտով չարտուած. սեւ ցորեն, (քարա պուղայ հատիօ հէլտ, sarrazin), կարմիր երեքնուկ (քըմըզը Թըրֆիլ, trèfle incarnat), իդիսար (մէրքէզ օթը, sainfoin), ծառերէն ալ՝ թիլի (օխլամուբ, tilleul) և մանաւանդ աքաշիա (աքաշ, acacia)։

Սեւ ցորենը շատ տեղեր սովոր են մշակել ընդարձակ տարածութեան մը վրայ. Ռուսիլիի Օսմ. նահանգաց մէջ ալ բաւական կարեւորութիւն կուտան այս բոյսին. մէկ արօտավարի համար 5-6 քիլօ հունտ պէտք է. սովորաբար աւազուտ կամ կրային հողերը կը յաջողէն այս բոյսին. եթէ արար արգասաբեր է մէկ կանգունի չափ կրնայ բարձրանալ և ամէն մէկ արտավարի ալ մինչեւ 2500-3000 քիլօ հունտ տալ. հաճարէն վերջը շատ լաւ կը յաջողի. սոսր հունտէն արտադրուած ալիւրը խիստ յարգի է ինչ ինչ կարգանդակներու պատրաստութեան համար։ Սեւ ցորենի ընտիր հունտերուն 100 քիլոն կ'արժէ 25-30 ֆրանք. ամառուան սկիզբները կը ցանեն, ճերմակ և հոտաւէտ ծաղիկներով կը զարդարուի յուլիսի և օգոստոսի մէջ։

Երեքնուկին մէկ քանի տեսակները կան. երկայն հասակաւոր և փայլուն կարմիր գոյնով ծաղիկ ունեցող տեսակը ամէնէն աւելի յարգի է մեղուներու համար. այս բոյսը կը մշակեն իր ընտիր խոտէն օգտուելու նպատակով. չոր արտերէն ալ ախորժելուն համար խիստ յարգի բոյս մըն է. ամէն մէկ արտավարի համար 2-2½ քիլօ հունտ պէտք է. սոսր քիլոն սովորաբար կ'արժէ 1-1½ ֆրանք։ Երեքնուկը երկար տարի ծաղկիլ ունալուն համար մեղուները լաւ կ'օգտուին անկէ։

Իդիսարն ալ կը մշակեն իր խոտին համար. թէ՛ տաք և թէ ցուրտ կլիմաներուն մէջ ալ կը յաջողի գրեթէ հաւասարապէս. երկար տարիներ տեւող մարգեր առաջ կը բերէ, առատ խոտ կուտայ երբ մանաւանդ օգտուինք գամի գործածութենէն(*). Բարերդէն սկսեալ մինչեւ Կարին և անոր շրջականները իդիսարի ընդարձակ մարգեր տեսնելու պատեհութիւնը ունեցայ այս անգամ. հետեւաբար այդ կողմերու մեղուաբոյծներուն համար կատարեալ նախախնամութիւն մը կրնայ համարուիլ իդիսարը. այդ արուեստական մարգերուն վրայ տարածուող մեղուները ճերմակ և բուսական ընտիր մեղր կրնան արտադրել։ Մէկ արտավարի համար 10-12 քիլօ հունտ պէտք է։

Գալով ծառերուն, ասոնց պտղատու տեսակները առ հասարակ լաւ և օգտակար են մեղուներու համար, բայց ամէնէն կարեւորը թմրին և աքաշիան է. առաջինէն արտադրուած մեղրը չափազանց հոտաւէտ և գոյնն ալ մուրճ նարնջագոյն կ'ըլլայ։

Ճերմակ ծաղիկ բացող աքաշիան ամէնէն աւելի յարգի մեղրը կ'արտադրէ, համը անուշ և տեսքն ալ յատակ և ախորժելի ըլլալուն համար, Եւրոպայի մէջ կանանց բերանն ջուրերը կը վազցնէ. առանց շաքարանալու երկայն տարի կրնայ պահուիլ, որով իր յարգը ա՛լ աւելի կը բարձրանայ։ Աքաշիան սա մեծ առաւելութիւնն ալ ունի թմրին վրայ որ՝ քիչ տարէն կրնայ յառաջ գալ և ծաղիկ բանալ. կրային հողերէ զատ ուրիշ ամէն տեսակ հողերու մէջ կը յաջողի հաւասարապէս. փայտը և առատն ալ յարգի է։ Աքասիայէն զատ ուրիշ ծառ մըն ալ կայ որուն հոտաւէտ ծաղիկները խիստ քաղցրական զօրութիւն մը ունին մեղուներուն համար. այդ ծառն է Ճաբոնի ղեղերը (Ճաբոն մուշմուլաը, néflier du Japon). միայն թէ այս ծառը աւելի տաք երկիրներու յատուկ ըլլալուն համար, ամէն տեղ չի կրնար անկուիլ։

Անաւասիկ ըսա կարելւոյն ընդարձակ և ամփոփ կերպով աչքէ անցուցինք այն բոյսերը և ծառերը որոնք կարեւորութիւն ունին մեղուաբոյծին համար. ինչպէս կը տեսնուի արուած տեղեկութիւններէն, ասոնց մշակութիւնը կարելի է ընտիր և փափկահամ մեղր արտադրել։

Իրքեւ ամբողջութիւն մեր այս տեղեկութեանց, պէտք է քանի թէ՝ կայ ծառ մը որմէ հատ մը իսկ պէտք չէ գտնուի փեթակատեղի (արըլըգ, rucher) շուրջը. այդ ծառն ալ Ճաբոնի երկնծառն (էլանթիւս, ailante ou vernis du Japon) է. իսկապէս պէտք է վտարել զայն փեթակներուն քովէն. սոսր ծաղիկներէն արտադրուած մեղրը թէեւ խիստ առատ կ'ըլլայ, բայց դառն և կծու համ մը կ'ունենայ. այս ծառը չափազանց արագ աճում մը ունենալուն համար, բաւական տարածուեցաւ ամէն կողմ. Թուրքիոյ մէջ ալ շատ սովորական ծառ մը դարձած է. առաջնոյ յարգի չէ, բայց փայտը՝ իբրեւ վառելանիւթ անուրանալի օգտակարութիւն մը ունի։

Մեր այս անգամ տուած տեղեկութիւններէն ակնյայտնի կ'երեւայ թէ՝ ընտիր և փափկահամ մեղր արտադրելը մինչեւ տաճիճան մը մեղուաբոյծէն կախում ունեցող խնդիր մըն է. պէտք է քիչ մը ալխատիլ, արդէն առանց ալխատութեան խորոված սարեակներն անգամ մարդուս բերնին մէջ չեն իյնար։

Կարին — Ն. Յ. ԳԱԼՍԱՅԵԱՆ

ՓՈՐՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

(Պ. Գ. Գ. Քիւչիւք էհօյ. Ասիոն Գարահիսար).— Հաւաքուածութիւնը, ինչպէս կ'երեւայ ձեր նամակէն, չափազանց կը շահագրգռէ ձեզ. կ'ուզէք որ ձեր հաւերը ձմեռն ալ ածեն, առանց դադարի։ Այդ մասին գրելու առիթն ունեցանք անցեալները. եթէ Արեւելքի նոր ընթերցող մը չըլլայիք, պիտի ըսէի թէ՝ խուլերուն համար երկու անգամ կոչնակ չեն զարներ. քանի որ նորեկ մըն էք մեզ համար, պէտք է կրկնել. ձեզ հետ ուրիշներ ալ կ'օգտուին։ Հաւնոցին մէջ բնաւ ծեր այծինքն երեք տարին անցուցած հաւ պահելու չէ. հաւնոցին դուռը ցուրտ հով փչող կողմը դարձած պէտք չէ ըլլայ. յատակը չոր և ձիու աղբով ալ ծածկուած ըլլալու է. շաբաթը երկու անգամ փոխել պէտք է այդ աղբը. հաւնոցին մէջ կատարեալ մաքրութիւն տիրելու է. ամիսը գոնէ անգամ մը պատերը կրով բռնելու է. հաւերը միշտ չոր տեղի վրայ պտրտելու են, երբ հաւնոցէն դուրս ելնեն։

Ադին կը մնայ ուսելիքի խնդիրը, որու մասին մեծ ուշադրութիւն պէտք է. իբր կեր հաւերուն պէտք է տալ փոխն ի փոխ սեւ ցորեն, եփած գետնախնձոր մանր թեփով խառնուած և մանրացած. նոյնպէս՝ փտշիացած ձկոր և մսի կտորանք, կէս եփած գարի և կամ վարսակ, կարմիր պղպէղի փշրանքի կտորներով խառնուած. բոլոր ասոնք տաք կերեր ըլլալով կը գրգռեն հաւերը, ինչ որ էական է անոնց ածելու կարողութիւնը փութացնելու համար։ Վերջին պատուէր մըն ալ. 10-12 հաւու համար 1 աքաղաղ բաւական է. հետեւաբար այդ հաւլով, աւելորդները յանձնեցէք ձեր խոհարարուհիին, եթէ ունիք։ Հաւաբուծութեան վրայ գրուած ամէնէն նոր աշխատութիւնը հետեւեալն է. L'aviculture, par Voitellier. 484 pages et 756 fig. գինն է 6 ֆր.։

(Փ. Ա. Մագնիսա).— Ջանացէք լաւ սերմնացան (փիւլիբ, semoir) մը գնել մը ձեռք ձգել ձեր ագարակին համար. Իզմիրի մէջ երկրագործական մեքենաներ ծախող տուներ կան հարկաւ. նահանգին երկրագործական քննիչ Ջաքարեան էֆ. ամենայն սիրով կրնայ ձեզ առաջնորդել ձեր ընտրութեանը մէջ։

(Տ. Կ. Պայճեսր-Իզմիր).— Ձիդ է ձեր առած տեղեկութիւնը։ Ամերիկացիք տարի տարիէն աւելի է որ Թզենիի մշակութիւնը յաջողցուցին Քալիֆորնիոյ մէջ, Տրէզնոյի շրջականները. ձեր կողմերէն դէպի Ամերիկա թուզի արտածութիւնը վերջացած խնդիր մըն է այլեւս։

ՆՈՅՆ

ԶՈՒԱՐԹ ԺԱՄԵՐ

Հանրակատին մէջ

Երկու կին տաք խօսակցութեան մը բռնուած են։

Տարեց այր մը միայն կայ հանրակատին մէջ և ան ալ մէկ կողմ քաշուած է։ Ծանկարծ տիկիններէն մէկը դառնալով պարոնին կողմը, կ'ըսէ.

— Ներեցէ՛ք պարո՛ն, արդեօք ձեզի անհանգի՞ստ կ'ընենք մեր խօսակցութիւնովը։

= Ո՛չ, սիրելի տիկին. արդէն քանի տարիէ ի վեր ամուսնացած եմ...։

Դարձեալ մէջ.

— Զմա՞ ամչնար պարո՛ն Կոկոս, կ'ըսեն դպրոցական ընկերներ. չորս տարի է որ միևնոյն դասարանին մէջ ես. ամօթ չէ՞։

= Կը զարմանամ ձեր խելքին վրայ. կ'ընդունիմ որ ամօթ է չորս տարիէ ի վեր միևնոյն կարգին մէջ գտնուիլը, բայց ինչ ըսելու է մեր դասարանի պատուելիին որ 30 տարիէ ի վեր իմ դասարանիս մէջն է...։

ՈՒՂԵՒՈՐԻ ՆՕԹԵՐ

ՊՈԼՍԷՆ ԳԱԼԻ

Ռ.

Առաջին տպաւորութիւնս Սամսոնէ վերջ Տրապիզոնի նաւամատոյցին անկանումն է. որքան կանոնաւոր է առաջինը՝ նոյնքան անկանոն երկրորդը։ Իսկ ամէնէն աւելի շեշտուած բանը կ'ըլլայ ինքի համար, աղբատներու աղտանցումը որ նաւամատոյցէն մինչեւ Առաջնորդարան կ'երկարի իմ ետեւէս։ Հայկապ չէնք մըն է, ուր Առաջնորդ մը կը պակի(*), և որուն գաւառներն ակնդէտ կը սպասէ Տրապիզոնցին։ Ամբողջ լիմանամէ պատմութիւն մը կը գտնեմ հոն, հանգուցեալ Առաջնորդներու լուսանկարները չատ ճաշակաւոր կերպով դասաւորուած։

Անգուսպ փափաք մը կը զգամ Ամենարիկէշը տեսնելու, ընկերացողներ չէ որ պիտի պակսին հարկաւ, բայց եռ Սաթիճեան Մ. Խաչիկ աղան կը նախընթերեմ, որու մասին իբր բուսակեր, շատ բան իմացած էի լրագիրներէն. ժամը 5½-ին կառքը կ'ընթանայ, և մենք Տրապիզոնը իր մէկ մասին մէջ կը տեսնենք. Ներեցէ՛ք քառուղին արդեն իսկ ցեղ զանազանութեանց մը սորոյթը կը գտնուիլը, ուրկէ պարաւոր ենք մտալեցեալ բարձրանալ Ամենարիկէշը։ Սաթիճեան հիմակ իր կալուածին մէջ է, կը սկսի իր խոսակցութեան ճառին, և մահառութեան կը հրաւիրէ զիս. շահեկան խօսակցութեան մը նախաբանն էր այդ, ոակայն Սաթիճեան ամէն բանէ աւելի ասոսուուն և անկայուն երեւակայութիւն մը ունի։ Չէր կրնար տակաւին իր տեսակը ինձի պարզել, մինչ մենք արդէն իսկ կէս ժամուան ճամբայ բարձրացած էինք. և վանքին դրան առջեւ եռ մանանանդ զմայլումով կը դիտէի կոչտ գործաւորներու ռամիկ զգեստին ներքեւ ծածկուած իմաստասէրը, որում ծխախոտի տերեւներու արագ հաւաքման շատ կարեւոր գործիք մը հնարած էին անոնք, անձրեւի միջոցին կիրարկելու համար։ Դեղեցի՛կ է Ամենարիկէշը և հոն ամէն բան կանոնաւոր է. Առաջնորդաքանը ուր կ'ուղղուինք նախ՝ քաղաքինէն գեղեցիկ ու հայկապ է, անկէ աւելի՛ օգտուն ու լաւ դիրքի վրայ. անկէ աւելի փառաւոր կահաւորուած. քիչ մը հանգիստ կ'առնենք և ապա կը շրջինք շուրջի շէնքերը. եկեղեցին շատ գէշ տպաւորութիւն թողուց վրս, այլանդակ ու անճաշակ պատկերներ պատերը կը զարդարեն, շատ ապտու ու շատ անշուք գաւոյ դրան։ Առաջնորդի շքայութեան վերադրեցին քահանաներու

(*) Այս ճամբու նօթերը գրուած պահուն դեռ հոն չէր հասած Տրապիզոնի Առաջնորդ Տ. Իմմանուէլ վրդ.։

մը, որ պաշտօն չունի բնաւ ձերբակալութիւններ կատարելու։ Ուզածիս պէս կը ծառայեմ ճշմարտութեան... առ իմ դիտելիքս բան է... Դուք պանդեցէք մարդկային ընկերութիւնը, ձեր կարողութեան չափով. աւիկա ձեր գործն է... Բայց ինծի չինայոր մարդասպանը պատժել տալ... եթէ արդարադատ էք — և էք արդէն — իրաւունք պիտի տաք ինծի... Քիչ մը առաջ ձեզի չրսի՞ թէ դուք ալ պիտի ըմբռնեմ՞ թէ ինչո՞ւ համար չեի կրնար մարդասպանին առաջնորդ յայտնել ժամը վեցուկէսին առաջ։ Հաշուած էի որ այդ ժամանակամիջոցը անհրաժեշտ էր՝ որպէս զի Ֆրէտերիք Լարսոն գործը հասկնալէ յետոյ կարենար ժամը 4.17ի կառքովը Բարիզ երթալ, ուր պիտի յաջողի պահուքիլ... ժամ մը պէտք էր Բարիզ հասնելու, և մէկ ժամ քառորդ մըն ալ՝ իր համբարդութեան բոլոր հետքերը անհետացնելու համար... Այսպէս ժամը վեցուկէս կուգար... Ֆրէտերիք Լարսոնը չպիտի կրնաք գտնել, յայտարարեց Ռուլթապիլ, էր նայուածքը սեւեռելով Պ. Ռոպէր Տարզաքի վրայ... Շատ խորամանկ մարդ մըն է... Այնպիսի մեկն է որ միտ տուած է ձեր ձեռքն... Ի զուր երկար տեղն փնտռած էք զինքը... Թէեւ ինք նուազ զօրաւոր է, յարեց Ռուլթապիլ ծիծաղելով, մինչ ալ ոք փափք կը դարձնիլ ծիծաղելու, սակայն բոլոր երկիրներու դատական մարմիններէն ուելի զօրաւոր է։ Այդ մարդը, չորս տարիէ ի վեր սարկիական ծառայութեան մէջ մտած, Ֆրէտերիք Լարսան անունով նշանաւոր եղած է. սակայն ուրիշ անունով ալ համբաւ հանած է, որուն տեղեակ էք։ Ֆրէտերիք Լարսան, պարո՛ն նախագահ, նոյն իսկ ՊԱԼՄԷՆՔՐՆ է։

— Պալմէնքէ՞ր, գոչեց նախագահը։

— Պալմէնքէ՞ր, ըսաւ Ռոպէր Տարզաքի ետքի ելլելով... Պալմէնքէ՞ր... Ուրեմն իրաւ էր։

— Ա՜հ, ա՜հ, պարո՛ն Տարզաք, ուրեմն ալեւս չէք կարծեր որ ես ինքս ըլլամ...

Պալմէնքէ՞ր, Պալմէնքէ՞ր, Պալմէնքէ՞ր։ Այդ անունը միայն կը լսուէր դատարանին մէջ։ Նախագահը դադրեցաց նիստը։

Ալ կրնաք երեւակայել թէ ո՞րքան աղմկալից եղաւ այդ դադարումը։ Հանրութիւնը զրաղելիք բան մը գտած էր։ Պալմէնքէ՞ր։ Ապշեցուցիչ կը գտնէին այդ ոտահակը։ Պալմէնքէ՞ր։ Բայց իր մահուան զրոյցը չրլած էր քանի մը շաբաթ առաջ։ Ուրեմն մահուընէ զատած էր, ինչպէս բազմանդակ կեանքին մէջ ոստիկան-դիմաւորներէն կրցած էր խոյս տալ։ Հարկ կայ հոս առաջ բերելու Պալմէնքէրի վերաբերեալ կարեւոր իրողութիւններ։ Ամբողջ քսան տարի զրաղեցուցած է դատական քրտնիկը և դանդաղ դէպքերու գլուխը։

Ծանկարծ տիկիններէն մէկը դառնալով պարոնին կողմը, կ'ըսէ.

— Ներեցէ՛ք պարո՛ն, արդեօք ձեզի անհանգի՞ստ կ'ընենք մեր խօսակցութիւնովը։

= Ո՛չ, սիրելի տիկին. արդէն քանի տարիէ ի վեր ամուսնացած եմ...։

Դարձեալ մէջ.

— Զմա՞ ամչնար պարո՛ն Կոկոս, կ'ըսեն դպրոցական ընկերներ. չորս տարի է որ միևնոյն դասարանին մէջ ես. ամօթ չէ՞։

= Կը զարմանամ ձեր խելքին վրայ. կ'ընդունիմ որ ամօթ է չորս տարիէ ի վեր միևնոյն կարգին մէջ գտնուիլը, բայց ինչ ըսելու է մեր դասարանի պատուելիին որ 30 տարիէ ի վեր իմ դասարանիս մէջն է...։

ԱՌԱՋՆՈՐԴ Ս. ՕԳՍԷՆԻ

Ամսոյս 6ին Տրապիզոնի Առաջնորդ Տ. Իմմանուէլ վրդ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի նամակներ ստանալով Պոլսոյն մեկնեցաւ։ Ինչպէս կարելի է ենթադրել, Տրապիզոնի հանրութիւնը, և հետեւապէս եկեղեցիին անխնամութիւնը։ Եկեղեցիին քովինը կը գտնուի մատուռ մը։ Եկեղեցին շատ աղքատ էր. չունէր բան մը որ հրապուրէր զիս իր հնութեամբ, բայց ի ճակատի արձանագրութենէն և Ս. Ստեփան Շեմէտտինի գերեզմանարի յիշատակարանէն։ Եկեղեցիի զանգակատունը կը բարձրանամ, մութ ու նեղկեկ նրբանցք ասդուսէ մը վեր ելլելով. ճշմարիտ դիտանոց մըն է այդ չէնքը՝ որ իր քայքայուն վիճակին մէջ իսկ ազնուականութեան դրոշմը կը պահէ իր վրայ տակաւին. հոս ալ ուրիշ սենեակ մատուռ մը կայ, չեմ յիշեր յանուն ո՞ր սուրբին շինուած։ Ակամայ բամնուեցայ վանքէն, չքնաղ Ամենարիկէշէն, որ Տրապիզոնի Վիճակին համար լաւագոյն քահանաներու ընծայարանը կրնայ ըլլալ, և այդ Վիճակը կրնայ պահել ընծայարան մը, այնքան յարմար է դիրքն ու ներքին կազմութիւնը. միակ անյարմարութիւնը՝ ամրան օդին ցիրմարեր վիճակն է, զի Տէրիրմէն Տէքէի ջուրը նեսելով կրնայ, կ'ըսեն ինծի, ապականել օդը։

Ցաւոյդ օրը Վեմ. կուսակալին կ'այցելեմ. սիրալիր ընդունելութիւն մը կ'ընէ ինծի. պաշտօնիս ու յարակից պարագաներու և ճամբու մասին ամէն դիւրութիւն կը խոստանայ ու կը կտարէ փութով։ Իրիկունը Տ. Լատիզոնցին իր եկեղեցիին մէջ կը տեսնէի. հոն ան կը ներկայանայ ա՛յ իրեւ քաղաքացի, այլ ոամիկ գիւղ-ցի. ա՛յնքան չատ աննախանձելի վիճակ ունի Տրապիզոնի եկեղեցիին ներքինը որ քահանաները և ոչ իսկ ծիսական ամենադոյզն ծանօթութիւն ունին. Աւագերէց Տ. Հօր վախճանումն է սոսր պատճառը կ'ըսեն, և սակայն ես գիտէի թէ ամառն ալ այդպէս է Տրապիզոն։ Ս. Օգսէնի եկեղեցին՝ բառին լայն առումով՝ խիստ անշուք ու անկերդարան վիճակ ունի. կարծես թէ եկող գացող Առաջնորդներէ ո՛չ մին ուզած է քաղաքին գէթ պարզութիւն մը ու կոկիկութիւն մը տալ անոր։ Տրապիզոնի դարաւոր աթոռանիստ Ս. Օգսէնը և ոչ իսկ մեր Վիճակի Դարապէկ գիւղի եկեղեցիին ներքինն ու արտաքինն ունի։

Եկեղեցիէն վերջ կը շրջիմ նոր գերեզմանոցը, որ արդարեւ պիտի կրնայ փառքը կազմել Տրապիզոնին, եթէ սակայն ներքին մասն ալ ամբողջանայ, և նախորդ ինքնահաւան վարդապետ Առաջնորդի մը գործած կարգ մը քմահիր ճարտարապետական սխալները սրբագրուին, բաներ որոնք ամենասորական են ամէնուն համար առհասարակ, թո՛ղ թէ վարդապետ Առաջնորդի մը համար։

Կիրակի օր աւելի և աւելի կը համոզուիմ իմ կրած տպաւորութեանցս ճշդութեան մասին։ եկեղեցիի երդեցին զատ ժամասացութեան կարգերու մասին ամենապատ, հապճեպ և մանանանդ անգէտ ընթացքներ ի սոր կը խոցեն զիս։ Եթէ Տրապիզոն ունի մխիթարական բան մը, ան ալ Ռուսմն. Խորհրդոյ երրորդութիւնն է, որուն անդամները քանիքեան և կրթական գործին հոգատար անձեր են. Այս տարան դպրոցական կարգադրութիւնները անցեալներէն մէկ չրջանի մը —արդիւնաւոր չրջան— կրկնութիւնն է եղած։ Լիմէքեան Սահակ էֆ.ի տեսչութեան պաշտօնը տրուած է, բան մը որ մեր յարգելի բարեկամին կարողութեանն ու ձեռներեցութեան չնորհիւ կը յուսամ թէ պիտի արդիւնաւորուի։ Տրապիզոն չորս օր կը մնանք. բարեբաղդաբար մեր մեկնելու օրն իսկ դպրոցները կը բացուին, ու մենք ուշիմ աշակերտներու խումբի մը զլուխ կը գտնենք ոչ նուազ նաեւ գրագիտելու, սակայն բոլոր երկիրներու դատական մարմիններէն ուելի զօրաւոր է։ Այդ մարդը, չորս տարիէ ի վեր սարկիական ծառայութեան մէջ մտած, Ֆրէտերիք Լարսան անունով նշանաւոր եղած է. սակայն ուրիշ անունով ալ համբաւ հանած է, որուն տեղեակ էք։ Ֆրէտերիք Լարսան, պարո՛ն նախագահ, նոյն իսկ ՊԱԼՄԷՆՔՐՆ է։

— Պալմէնքէ՞ր, գոչեց նախագահը։

— Պալմէնքէ՞ր, ըսաւ Ռոպէր Տարզաքի ետքի ելլելով... Պալմէնքէ՞ր... Ուրեմն իրաւ էր։

— Ա՜հ, ա՜հ, պարո՛ն Տարզաք, ուրեմն ալեւս չէք կարծեր որ ինքս ըլլամ...

Պալմէնքէ՞ր, Պալմէնքէ՞ր, Պալմէնքէ՞ր։ Այդ անունը միայն կը լսուէր դատարանին մէջ։ Նախագահը դադրեցաց նիստը։

Ալ կրնաք երեւակայել թէ ո՞րքան աղմկալից եղաւ այդ դադարումը։ Հանրութիւնը զրաղելիք բան մը գտած էր։ Պալմէնքէ՞ր։ Ապշեցուցիչ կը գտնէին այդ ոտահակը։ Պալմէնքէ՞ր։ Բայց իր մահուան զրոյցը չրլած էր քանի մը շաբաթ առաջ։ Ուրեմն մահուընէ զատած էր, ինչպէս բազմանդակ կեանքին մէջ ոստիկան-դիմաւորներէն կրցած էր խոյս տալ։ Հարկ կայ հոս առաջ բերելու Պալմէնքէրի վերաբերեալ կարեւոր իրողութիւններ։ Ամբողջ քսան տարի զրաղեցուցած է դատական քրտնիկը և դանդաղ դէպքերու գլուխը։

Ծիծաղելու, սակայն բոլոր երկիրներու դատական մարմիններէն ուելի զօրաւոր է։ Այդ մարդը, չորս տարիէ ի վեր սարկիական ծառայութեան մէջ մտած, Ֆրէտերիք Լարսան անունով նշանաւոր եղած է. սակայն ուրիշ անունով ալ համբաւ հանած է, որուն տեղեակ էք։ Ֆրէտերիք Լարսան, պարո՛ն նախագահ, նոյն իսկ ՊԱԼՄԷՆՔՐՆ է։

— Պալմէնքէ՞ր, գոչեց նախագահը։

— Պալմէնքէ՞ր, ըսաւ Ռոպէր Տարզաքի ետքի ելլելով... Պալմէնքէ՞ր... Ուրեմն իրաւ էր։

— Ա՜հ, ա՜հ, պարո՛ն Տարզաք, ուրեմն ալեւս չէք կարծեր որ ինքս ըլլամ...

Պալմէնքէ՞ր, Պալմէնքէ՞ր, Պալմէնքէ՞ր։ Այդ անունը միայն կը լսուէր դատարանին մէջ։ Նախագահը դադրեցաց նիստը։

Ալ կրնաք երեւակայել թէ ո՞րքան աղմկալից եղաւ այդ դադարումը։ Հանրութիւնը զրաղելիք բան մը գտած էր։ Պալմէնքէ՞ր։ Ապշեցուցիչ կը գտնէին այդ ոտահակը։ Պալմէնքէ՞ր։ Բայց իր մահուան զրոյցը չրլած էր քանի մը շաբաթ առաջ։ Ուրեմն մահուընէ զատած էր, ինչպէս բազմանդակ կեանքին մէջ ոստիկան-դիմաւորներէն կրցած էր խոյս տալ։ Հարկ կայ հոս առաջ բերելու Պալմէնքէրի վերաբերեալ կարեւոր իրողութիւններ։ Ամբողջ քսան տարի զրաղեցուցած է դատական քրտնիկը և դանդաղ դէպքերու գլուխը։

Եթէ քննիչներէն ոմանք մոռցած են Դեղին Սեմեակի գործը, Պալմէնքէրի անունը իրենց յիշողութենէն չէ ելած։ Պալմէնքէր մեծ խարեբայ մը սիպարն եղած է. իրմէ աւելի ճենթիլմէն մէկը և ալ աւելի ճարպիկ ձեռնածու մը դժուար էր գտնել. այսօրուան Աբաշներուն մէջ նոյնքան յանդուգն ու սակալի մէկը չկայ։ Բարձր դասու մէջ ընդունուած, ամէնէն խստապահանջ կոմսիներու մէջ արձանագրուած, ընտանիքներու պատիւը և խղճապահներուն դրամը գողցած էր այնպիսի ճարտարութեամբ մը, որ ո՛չ ոք դէր գտնցած է զինքը։ Դժնդակ պարագաներու մէջ՝ չէր վարաներ դանակով կամ ատրճանակ ոսկրով հարուածներ տալու։ Մնաց որ՝ վարանելու ըսուած բանը չէր գիտեր, և իր ուժերը կը բաւէին ամէն ձեռնարկ յաջողցնելու համար։

Անգամ մը արդարութեան ձեռքն ինկած էր, բայց դատաւորութեան առաջն իսկ խոյս տուած էր, պղպեղ նետելով զինքը Եղեռնադատ Ասան աղան նոնդող պահակներուն աչքին։ Ցեսոյ իմացուեցաւ որ այդ իրիկուն Դոմէթ-Ֆըրանսէզի մէջ առաջին ներկայացման մը կը գտնուէր անչպար դէմքով, մինչ ամէնէն ճարպիկ ոստիկանները կը հետապնդէին զինքը։

(Շարունակելի)

ԿԱՍԹՕՆ ԼԸՌՈՒ

Լրաբերի Մը Տարօրինակ Արկածները

Դ. Սենեակին Տուամը

ԻԷ.

ՈՒՐ ԺՕԶԷՖ ՌՈՒԼԹԱՊԻԼ, ԵՐԵԻԱՆ ԿՈՒԳՈՒՑ ԻՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ՓԱՌՔԻՆ ՄԷՋ

Դատաւորը լեցու այնպիսի ազմուկով մը, ուր ի յայտ կուգային սոսկում, չփոթութիւն, զայրոյթ, և ամենց քով ալ խանդավառութիւն՝ այդ յանդուգն պատանին նկատմամբ, որ կը համարձակէր այդ տեսակ ամբաստանութիւն մը ընելու։ Նախագահը նոյն իսկ չփորձեց հանդարտեցնել ունկնդիրները, որովհետեւ ազմուկը ինքնին դադրեցաւ, այն «լռեցէ՛ք» ուժգին աղաղակներուն վրայ զոր կ'արձակէին աւելի բան գիտնալ ուզողները։ Ռոպէր Տարզաքի ձայնը յանկարծ լսուեցաւ, որ իր նստարանին վրայ ելնելով կ'ըսէր.

— Անկարելի՛ բան է. այս մարդը խենթ է...

— Պարո՛ն, կը համարձակի՞ք Ֆրէտերիք Լարսանը ազատանել։ Տեսէք ի՞նչ ուժգնութիւն կը ձգէ ձեր ամբաստանութիւնը... Պ. Ռոպէր Տարզաք իսկ յիմարի տեղ կը դնէ ձեզ... Ցիմար չըլլալու համար ապացոյցներ պէտք է ունենաք, ըսաւ նախագահը...

— Պարո՛ն, ապացոյցնե՞ր կ'ուզէք։ Ա՜հ, ապացոյց մը պիտի տամ ձեզի, ըսաւ Ռուլթապիլ սուր ձայնով մը... Ֆրէտերիք Լարսանը թո՛ղ ներս կանչուի...

— Բարպա՛ն, Ֆրէտերիք Լարսանը կանչեցէք։

Բարպանը փոքր դրան առջեւ գնաց, բացաւ ու դուրս ելաւ... Դուռը բաց մնացած էր... Բոլոր աչքերը այդ դրան վրայ յառած էին։ Բարպանը երեւան եկաւ, և դատաւորարանի մէջ յառաջանալով, ըսաւ.

— Պարո՛ն Նախագահ, Ֆրէտերիք Լարսան հոն չէ։ Ժամը չորսի տասնները մեկներ է, և անկէ եռքը զինքը տեսնող չկայ։

Ռուլթապիլ յաղթական չեշտով մը գոչեց.

— Աւասիկ իմ ապացո

ԱՍՏՆԻՆ ՇՈՒԵՇՏԵՍԻ

Մէկու մը զգեստը կրակ առած ատեն, ամէնէն վտանգաւոր դիրքը կոնած մնալն է, վասն զի բոցերը միշտ դէպ ի վեր կ'ելլեն։ Մարդ եթէ այդպիսի վտանգի մը առեն առանձին ըլլայ և չյաջողի անմիջապէս մարել զգեստին կրակ առած մասը, լուսդոն մէջնցն է անմիջապէս գետնին վրայ տարածուիլ և ինքն իր վրայ դառնալ։ Եթէ կրակը չմարի իսկ այդ միջոցով, գէթ իր ոյժը կը նուազի։ Ենթական եթէ յաջողի նոյն միջոցին բուրդէ հատ վերմակ մը կամ գորգ մը քաշել իր վրայ, վտանգը անցած կ'ըլլայ, վասն զի այսկերպով կրակը կը մարի շուտով։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերլինէն հեռաւորելը կը հեռագրէ Թանի Թղթակիցը։ — «Գերման լրագիրները ակներեւ գոհունակութեամբ մը կը հրատարակեն Բարիզի մէջ ժողովրդեան կողմէ Ադէլ իշխանին եղած ընդունելութիւնները։ Համաձայնման լրագիրը՝ Ռուսքսաու նոյն իսկ դիտել կուտայ թէ համակրելի ու գեղադէմ գաղ են իշխանը և թէ Բարիզցիները այլ ևս երբեմնի ջղգրգռութեամբ չեն խորհիր Վօժ լեռնեռու խրամին վրայ։ Լոֆալ-Անձայկեր կը յիշէ Գերմանիոյ կայսեր կրասեր որդւոյն կողմէ Լաւոնի տրուած այցելութիւնը և Բարիզի օտիկանապետ Գ. Լէբլինի ուղղած շնորհակալութիւնը ինքնաշարժ կառքին անոքին համար տրուած տրօնագրին առթիւ, զոր իբրեւ յիշատակ պիտի պահէ։»

— Նոյն Թղթակիցը նաեւ սա հեռագիրը կ'ուղղէ իր Թերթին։ — «Բ՚ելոր միջավայրերու մէջ կը զգվին նախարարապետ Գ. Բիլմանոյի բանախօսութիւնը Շեօրէ Բէդոնէրի արձանին բացման հանդէսին առթիւ։ լրագիրները ընդարձակօրէն կը հրատարակեն այդ բանախօսութիւնը։ Կ'ըսեն ինձ թէ այդ բանախօսութիւնը անվիճելի երկասիրութենէն մը ներշնչուած է և, հակառակ այն վերապահութիւններուն որոնք դիւրաւ կը հակցուին, միջազգային պայմանագրութիւնները յարգելու պարտականութեան մասին առաջին պաշտօնական արտայայտութիւնն են այդ յայտարարութիւնները։ Կ'ըսեն նաեւ թէ այդ եղածը, որ շատ բարեբաստիկ կը նկատուի երկու երկիրներու յարաբերութեանց համար, բարեփոխում մըն է Կամպէթայի սկզբունքին, որ միչեւ հիմա անշոշափելի կը նկատուէր։»

— Պերլինեռ Թակեպլատ ալ կ'ըսէ.— «Այսօր միայն տրուեցաւ Գ. Տէլքասէի ճշմարիտ պատասխանը։ Այդ բանախօսութիւնը օ՛չ Մերակայտին մէջ տրատանուեցաւ և ոչ ալ Երեսփ. Ժողովին մէջ, այլ Լիւքսէնպուրգի պալատան բակին մէջ, օ՛չ թէ արտաքին գործոց նախարար Գ. Բիշոնի, այլ նախարարապետ Գ. Բիլմանոյի կողմէ։ Առաջ բերած տպաւորութիւնը խոր և մեծ եղաւ, վասն զի անակնկալի էր։ Գ. Բիլմանսօ, պաշտօնի վրայ գտնուելէն ի վեր, այնքան յաճախ, զօրաւոր եւ համոզիչ կերպով խօսած չէր ըսաւ։ Գ. Բիլմանսօ գտաւ այն ամէնէն խորթափանց բառերը որոնք կարենան անցեալը կապել ապագային։ Գ. Բիլմանսոյի ճառը երկրաբիրական է, առանց ծայրայեղ կամ վիրաւորիչ ըլլալու։»

— Ֆրանֆֆուրդեր Զայդունկ եւս սա տողերը կը գրէ.— «Նախկին բողոքող երեսփխան Օկիւսթ Լալանա Ալլաս-Լոթրէնի գավեսաը բրած էր։ Գ. Բիլմանսոյի բանախօսութիւնը ամենախորին տպաւորութիւն գործեց։ Ցիշեց իր երկարաժամանակեայ բարեկամութիւնը վախճանեալին հետ։ Գ. Բիլմանսօ խօսեցաւ Ֆրանքեւերման պատերազմին և կորսուած հնհանգներուն՝ Ալլաս-Լոթրէնի վրայ, և այդ առթիւ այն սեսակ բառեր գտաւ, որոնք իրենց օրայոյզ ծանրութեանը մէջ, նախարարի մը կողմէ արտասանուած ճառին մէջ կը վերցնեն օտարին համար վիրաւորիչ եղած ամէն բան։»

Գ. ԲԻՇՈՆԻ ՃԱՌԸ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Գ. ֆոն Շեօն, երկուշաբթի օրը, եղմացոյցի յանձնժողովին մէջ խօսեցաւ Մարոքի գործերուն վրայ։ Կոթոլիկ եքսփոխան Գ. Էրցպէրկէր և ընկերվարական երեսփխան Գ. Լէսէպուր հարցուցին նախարարին՝ Թանէրի գերման դեսպանատան վարին վրայ 11,000 ֆր.ի յատկացում մը ընելու մասին եղած պահանջումին համար։ Գ. Էրցպէրկէր յիշեցուց արտաքին գործոց նախարարին թէ ֆոն Պիւլով իշխանը խոստացած էր Ռայխսդպկին հաղորդել դիւանագիտական անհրաժեշտ գրութիւններ, որպէս զի եքսփոխանները կարենան տեղեկանալ իրաց ճշմարիտ կացութեան։ Եքսփ. խանը յարեց.— «Յաւելի է որ Ֆրանսացիներէն կ'իմանանք դիւանագիտական իրողութիւններ, որոնք զմեզ կը շահագրգռեն, ինչպէս Բարիզի մէջ հրատարակուած տետրակի մը պարունակութիւնները։» Արտաքին գործոց նախարար Գ. ֆոն Շեօն պատասխանեց թէ չի կրնար վիճաբանութեան առարկայ ընել այդ տետրակը, որուն հեղինակը դիւանագէտ եղած է, բայց հիմա չէ։ Այդ տետրակը անգաղտնազանութիւններ և չատ մը սխալներ կը պարունակէ։ Նախարարը յարեց.

«Արդարեւ որոշուած էր դիւանագիտական գրութիւններ հաղորդել Ռայխսդպկին, բայց Սպիտակ Տետրակ մը չի կրնար ամէնէն չնչեկան խնդիրները պարունակել։ Գերմանիոյ մարքեան քաղաքականութիւնը միշտ այն է զոր նախարարները քանի անգամներ արդեն բացատրեր է Ռայխսդպկին մէջ արտասանելու ճառերով։»

Ընկերվարական երեսփխան Գ. Լէսէպուր արտաքին գործոց նախարարին ուշադրութիւնը հրաւիրեց այն վտանգին վրայ որ առաջ պիտի գայ երբ Գերմանիա հեռաւի կարգ մը Գերմաններուն պահանջած ազդու ընթացքին վերջդրեալ քաղաքականութեան մէջ։ Գ. ֆոն Շեօն, կարգ մը յայտարարութիւններէ ետքը, յիշեցուց որ Ֆրանսա ըսած էր որ Ալճեզիրասի որոշումնց սահմաններէն դուրս պիտի չելլէ և թէ հիմա ձեռք առնուած զանազան միջոցները առժամեայ հանգամանք մը միայն ունին։ Գ. ֆոն Շեօն ըսաւ թէ անկարելի է Ֆրանսան արգիլել իր սկսած գործը առաջ տանելէ։

— Մարոքի Հերալտ լրագիրը կ'ըսէ թէ Սպանիա, Ֆրանսայի ծանուցագրին առած պատասխանին մէջ, կը յայտնէր որ Ալճեզիրասի որոշումնց համաձայն պիտի գործէ։

ԱՆԳԼԻԱ

Լոնտոնէն Թանի Թղթակիցը հեռաւորելը կը գրէ Անգլիոյ ազատական կուսակցութեան մէջ տիրող անհամաձայնութեան վրայ.— «Ցաճախ ըսուեցաւ թէ արդի նախարարութեան ոյժ տուող մեծամասնութիւնը խիստ տարբեր տարրերէ կը բաղկանայ։ հիմա միայն ըսելով չեն բաւականանար, այլ կը զգան, ինչ որ զգալի կերպով աւելի ծանրակշիռ է։ Նախարարութիւնը այսքան դժուարին կացութեան մէջ չէր գտնուած։ Անկիրքան Եկեղեցիին ոչ-դաւանակիցները, որոնք մեծ ոյժ մը կը կազմեն Անգլիոյ ազատական կուսակցութեան մէջ, արդէն դժգոհ էին կրթական ծրագրին անյաջողութենէն։ ծրագիր մը որուն այնքան համակիր էին։ Հիմակ ալ իմացան որ նախարարութիւնը բացարձակապէս յանձնառած է կաթոլիկ համալսարան մը հաստատել Իրլանդայի մէջ, և պապականութեան եղած այդ զիջողութիւնը, որուն համակիր չեն, իրենց համար դժուար կլլուելիք դեղահատ մը կը նկատուի։ Սակայն ամէնէն աւելի նաւատրմին ելմտացոյցին վիճաբանութեան առթիւ է որ ամէնէն ծանր վէճերը տեղի կ'ունենան։ Արմատականներու մեծ մասը, բոլոր ընկերվարականները և իրլանդացի ազգայնականները բնաւ համակրանք չեն այդ ելմտացոյցին մեծապէս յաւելումին, վասն զի զեղչ մը ձեռք բերել խոստացած են զրենք ընտրողներուն, և ոչ թէ զինուորական ծախքերու յաւելում մը։ Նաեւ վասն զի լաւ դիտեն որ կառավարութեան ելմտական աղբիւրները անսահման չըլլալով, զրաւաւորներու շինութեան համար աւելի ծախսուելիք գումարները, կարելի է յատկացնել ընկերական բարենորոգմանց, գործաւորներու համար հանդատեան թոշակի սնուցիկի մը հաստատման եւայլն, ինչ որ յաջողնելու փափաքող են։ Ուրեմն մեծ ազդեցութիւն մը կը գործեն Սըր Հէնրի Բէմբպէլ Պէնըրմէնի ու պաշտօնակիցներուն վրայ, որպէս զի դեռ տարի մը յաւելում չկրէ նաւատորմին ելմտացոյցը։ Անոնց լրագիրներէն ու պարբերական հանդէսներէն մէկ քանին վերջերս կ'ըսէին թէ նախարարութեան ազդու անդամներէն մէնը՝ ելմտական նախարար Գ. Աշքուիթ իրենց համակարծիք բրած են։ Սակայն ազատական կուսակցութեան պատկանող բազմաթիւ երեսփխաններ, որոնք ամէն բանէ առաջ փափաքող են անգլիական նաւատորմին գերակշռութեան պահպանմանը, ծանուցին նախարարութեան թէ պէտք չէ տեղի տալ ընկերվարականներու և արմատականներու պահանջումներուն։ Այդ երեսփոխանները, երեքշաբթի օրը, կարեւոր գումարում մը ունեցան Ուէսթմինդրի մէջ և սա որոշումը ասին.— «Կը յուսանք թէ նախարարութիւնը կատարեալ ապահովութեան մէջ պիտի պահէ երկրին պաշտպանութիւնները և պիտի կրնայ դիմադրել՝ նաւատորմին ելմտացոյցը զեղչելու մասին ըլլալիք փորձերուն։ Սըր Հէնրի Բէմբպէլ Պէնըրմէն իր ամբողջ դիւանագիտութեանը պէտք պիտի ունենայ՝ հաշտեցնելու այդ երկու մասերը երեւոյթով անհաշտելի, և իրաւախոհութեան մը մասին բանակցելու։»

ՄՈՆՍԷՆԵԷՕՆ ՄՈՆԴԱՆԵԻՆԻ

Մանսէնեէօռ Մոնդանեինի, որուն վրայ շատ խօսուեցաւ Բարիզի պապական նունիրակին մեկնելէն ետքը անպաշտօն կերպով հոն մնալուն և Ֆրանսայի կառավարութեան մտադրութեանց մասին Վատիկանի հաղորդած տեղեկութիւններուն, Ֆրանսայէ վտարուելուն և իր ծանօթ գրութիւններուն համար, կ'երեւայ թէ նորէն գործոն կեանքի մէջ պիտի մտնէ, վասն զի Վատիկան մէջ կ'ընդունուի սա պատգամը թէ մանսէնեէօռ Մոնդանեինի Հռոմէն ստացած հրահանգները միայն գործադրած էր։ Անոր նկատմամբ վերջնական յարձակումը մը անիրաւութիւնը պիտի ըլլար, սակայն նորէն դիւանագիտութեան մէջ մտցնելն ալ անկարելի էր, վասն զի ա՛ր մայրաքաղաքն ալ ղրկուէր, դէմ առ դէմ պիտի գանուէր ֆրանսական ներկայացուցիչի մը հետ։ Ուստի որոշուած է Վատիկանի մէջ պաշտօն մը տալ անոր։ Արտաքին գործոց քարտուղարութեան բաժնին մէջ օգնական չկայ ա՛չ քաղաքական և ոչ ալ եկեղեցական գործերու համար։ Ուրիշ պաշտօններ ալ թափուր են. ուստի այդ պաշտօններէն մէկը պիտի յանձնուի մանսէնեէօռ Մոնդանեինի։

ՍՊԱՆԻԱ

Սպանիոյ նախարարութիւնը օրինագիծ մը պիտի ներկայացնէ Խորհրդարանին Սպանիոյ մէջ մենամարտը ջնջելու նպատակով։ Այդ օրինագիծը կը տրամադրէ պատուոյ դատարաններ հաստատել, որոնց պարտաւորիչ որոշումները քաղաքային դատարանի մը վճռոյն համարժէք պիտի ըլլան։ Նաեւ խիստ պատիժներ կը սահմանէ անուանարկութեանց և նախատինքներու համար, որպէս զի անհամաձայնութիւնները ինքնաբերաբար պաշտպանուին և մենամարտի դիմելու հարկ չմնայ։ Երբ երկու հակառակորդներ, առանց պատուոյ դատարանին դիմելու մենամարտին, և երբ վերջ կամ մահ առաջ դայ, իրենք ամբաստանի պիտի դատուին։

ՔԷՆՈՐ ՔԱՐՈՒԶՈՅԻ ՎՐԷԺԸ ԼՈՒԾՈՒԱԾ

Թէնոր Բարուզոյի վրէժը լուծուեցաւ։ Աննա Ադէնհոր անուն կինը, որ իտալացի Թէնորը ամբաստանած էր թէ Նիւ-Եորքի կենդանաբանական պարտէզին կապիկներու մասին առնչեւ իրեն նկատմամբ անպատշաճ ընթացքի մէջ գտնուած է և Բարուզոն ալ այդ պատճառով ուզածքի դատապարտել տուած էր, երեքշաբթի օրը իր քրոջ՝ Տիկին Մառի Կրահամի հետ սատիկանական դատարանին կողմէ դրամական ուզածքի դատապարտուեցաւ՝ փոխանցին մէջ արբեալ վիճակի մէջ գտնուած և անկարգութեան պատճառ եղած ըլլալնուն համար։ Նոյն կինը նաեւ կամաւած էր զինքը ձերբակալող սատիկանը, արարք մը որուն համար ամբաստանած էր Բարուզոն։ Երբ երկու կիները կռիւին անմիջապէս եռքը հերթակ ներկայացան դատարանին, դատաւորը հարցուց Աննա Ադէնհորի.

— Դուք չէ՞ք որ բողոքած էիք Գ. Բարուզոյի դէմ։

— Այո՛, պատասխանեց այդ կինը, իմ անունս գրուեցաւ լրագիրներուն մէջ, բայց ես իրրեւ դատախազ չներկայացայ անոր դէմ։

Ինչպէս կը յիշուի, Մառի Ադէնհոր ներեւան չելաւ Բարուզոյի դաշը տեսնուած մրջնցին։ Այդ երկու կիները դատապարտուեցան քսանական սանդիմ տուգանքի։ Դատարանին մէջ բազմաթիւ Իտալացիներ կը գտնուին, որոնք ուզեցին իրենք վճարել այդ տուգանքը, և յաղթական գոչեցին.— «Բարուզոյի վրէժը լուծուեցաւ»։ Շատ մը Իտալացիներ կենդանական պարտէզը գացին կապիկներու մասին առնչեւ հոն արտայայտութիւն մը ընելու, սակայն պահապանը բաւ որ ենդրոյ առարկայ եղած կապիկը մեռած էր հիւծումի հետեւանքով։ Բարուզոյի գալով, կրկնապատկած է իր տարեկան նպաստը՝ մոլութեանց ջնջումին համար կազմուած Ընկերութեան։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՌՆԸ.— Իւլայի առաջին ատիճան տրուեցաւ Զաթալեայի կառավարիչ Սալիա պէյի։ Միւթէմայիզի ատիճան՝ Բ. Դրան Կայս. Ամէտի դիւանին քարտուղարներէն Հիքմէթ պէյի և Դարաման գաւառակին գայմագամ Թահիր պէյի։ Սալիսէի ատիճան՝ Մանիսայի ռատիկանութեան առաջին գումիսէր ճէմալ էֆ.ի ու Թաղապետութեան քննիչ Սալիհ էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Դանեայի մէջ հաստատուած Կայս. իրաւագիտական վարժարանին Տնօրէն անուանուեցաւ կրթ.-կան նախարարութեան Խորհուրդին անդամ Ֆ. Բրէլլան էֆ.։

—Սրվազի Նահանգին գանձումներու Տնօրէն անուանուեցաւ Թէքքէի գաւառին տարքի պաշտօնեայ Ամէտ Խալլուսի էֆ.։ Խարբերդի Նահանգին կալուածահարի ու տարքի Տնօրէն անուանուեցաւ Մանասդրիի Նահանգին «Միդանի առաջին քարտուղար Մէհմէտ Շիւքրի էֆ.։

—Իսկիբիրի Նահանգին Թղթատարական ու հեռագրական ընդհանուր Տնօրէն անուանուեցաւ նոյն Նահանգին քննիչի օգնական Իպրահիմ Իսէէմ էֆ.։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Վինէր Պանք Ֆէրայնի Տնօրէն Գ. Ֆէլիքս Բուրնատոյի և միւս Տնօրէն Գ. Կէրսոնի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Շեյլիի հիւանդանոցին մորթի հիւանդութեանց մասնագէտ Տօքթ. Անտրէա Նորկիասիս էֆ.ի և Ուրֆայի միւֆթի Շէյխ Միւսլիմ էֆ.ի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Բարիզի ռատիկանութեան քննիչներէն Գ. Պասնի և հիւսերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Բարիզի ռատիկանութեան քննիչներէն Գ. Գ. Բիւլլայի, Վալանթէն Բանսառի, Վիքտոր Բաշլայի և ժան Լարան կալանի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Երուսաղեմի Թաղապետական բժիշկ Ցոդի էֆ.ի։

ՀԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՇՈՒԷՅՇԱԿԱՆ պատերազմութիւնը և Շուէյի դեսպանը ու պաշտօնեաները, շաբաթ իրիկուան կողմ ժամ 10ին, տրոյ բողոպանեաներու առաջնորդութեամբ և պալատական կառքերու մէջ բազմած հանդիսական թափորով կայս. Պալատ գացին՝ դեսպանը իր նոր յանձնարարագիրները մատուցանելու և պատերազմութիւնն ալ կիսաթաղ Ե.ի մէկ գիրը, որով իր գահակալութիւնը կը ծանուցանէ։ Դեսպանը և պատերազմութեան անդամները երբ կայս. Պալատ ժամանեցին, դինուորական ջոկատի մը կողմէ պատիւներ ընծայուեցան և կայս. նուազածուներու խումբը նուագեց։ Վեհ. Սուլթանն կողմէ ընտրուած արտօնութեամբ նախ դեսպանը և յետոյ պատերազմութիւնը, արարողապետ Կալիպ փաշայի առաջնորդութեամբ պատիւ ունեցան Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալու։ Դեսպանը նախ իր յանձնարարագիրները մատոյց յոտս Կայս. Գահոյից և յետոյ պատերազմութեան անդամները ներկայացուց։ Ապա պատերազմութիւնը մատոյց Շուէյի թագաւորին այն գիրը որով իր գահակալութիւնը կը ծանուցանէր։ Թէ՛ դեսպանը և թէ պատերազմութեան անդամները կայս. մեծարանաց արժանանալով, իրենց նկատմամբ եղած կայս. շնորհներուն համար երախտագիտութիւն մատուցին յոտս Կայս. Գահոյից։ Այս արարողութեան ներկայ գտնուեցաւ արտաքին գործոց նախարար Թեվֆիք փաշա։

— Շաբաթ գիշեր կայս. Պալատին մէջ սեղան մը տրուեցաւ ի պատիւ Շուէյի պատերազմութեան։ Ներկայ գտնուելու պատիւը ունեցան նաեւ Մեծ-Եպարքոսը, դատական նախարարը, Պարապետը, ծովային նախարարը, Պեռական Խորհուրդին նախագահը, ներքին ու արտաքին գործոց նախարարները, Թիւնսոթարանի վերատեսուչը, ելմտական, իվգաֆի, առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց և կրթական նախարարները, եպարքոսական խորհրդականը, Շուէյի դեսպանը, Շուէյի պատերազմութեան անդամները և պալատական պաշտօնատարներ։ Հացկերոյթին առեն կայս. նուագածուներու խումբը նուագեց։ Հացկերոյթէն ետքը դեսպանը ու պատերազմութիւնը Բեռա Բէյէս վերադարձան պալատական կառքերով։ Թէ՛ դեսպանը և թէ պատերազմութեան անդամները իրենց նկատմամբ եղած կայս. շնորհներուն համար երախտագիտութիւն մատուցին յոտս կայս. Գահոյից։

— Պատերազմութիւնը շաբաթ օրը այցելեց Գալաթայ Մեծ Շուէկան։ Պատերազմութիւնը վաղը պատրաստ ուղեւորութիւնը։

—Շուէյի պատերազմութիւնը, երեկ առաւ, շոգենաւակով ծովային պատրաստ մը կատարեց և յետոյ Բեռա Բէյէս վերադարձաւ։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց, զինուորական հանդասեան թաշակի մնաուկէն յատկացուածէն զատ, ելմտական գանձէն ալ երկու հարիւր դրուշ ամսաթոշակ յատկացնել Դոսովայի երկրորդ վաշտին տասնապետ Հասանի, որ աւազակներ հալածելու և ձերբակալելու պատուոյ վիրաւորուած է։

ՌԱՐՔՐ. ՆԱԻԻՄԷ իշխանուհին, նախորդ տարիներու պէս, շաբաթ օրը ութ հազար օքա ածուխ բաշխել տուաւ Օրթաքէօյի աղքատներուն, որոնք աղօթքներ ըրին Կայս. արեւշատութեան համար։

ՀԱՅՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ Աստեանին նախագահին մէկ տեղեկագրին վրայ ծանուցեցաւ կառավարական բոլոր պաշտօնատարներուն որ զանազան պիտոյքներու դիմումը անպատճառ նուազագոյնով կատարուի։

ԱԹԻՆԵՌԻ օսմ. դեսպան Իրիֆաթ պէյի կողմէ անցեալները տրուած պարահանդէսին ներկայ գտնուեր են Յունաստանի թագաւորը ու թագուհին, արքայական գերդաստանին անդամները, նախարարները, դեսպանները, պաշտօնատարներ և Ամէնքի բարձր դասու ընտանիքներ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ կալուածական տուրքէն անցեալ մարտն մինչեւ յունուար 24 գանձուած է 15,855,600 դրուշ, ինչ որ անցեալ տարուան նոյն ժամանակամիջոցէն 1,861,000 դրուշ աւելի է։

ԴԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պառոն Մարշալ, երէկ, տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի հետ։

ԱՌՈՒՏԱՆԻ ԴՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Ջոռնհատ պաշտօնարանը ծանոյց ամէն կողմ թէ «Թագրիրի նման «Ֆերաղ»ի գործողութիւններն ալ կատարուին քաղաքային պաշտօնեաներու նախագահութեամբ կազմուած «Թագրիրի» յանձնաժողովներու կողմէ։

ԿԱԼՈՒԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԻՔԸ.—Ջոռնհատ պաշտօնարանը ծանոյց ամէն կողմ որ կալուածներու գիները իրենց իսկական արժէքին համաձայն սահմանուին։

ՄԱՀ ՆՈՒՐԻ ՊԷՅԻ.— Բ. Դրան արտաքին Թղթակցութեան քարտուղար Մէհմէտ Նուրի պէյ ուրբաթ գիշեր յանկարծական եղաւ իր բնակարանին մէջ՝ Բերա, Թագիմ։ Նուրի պէյ հինգշաբթի օրը իր պաշտօնատեղին չգնաց և ուրբաթ օրն ալ, անհանգիստ ըլլալով, սենեակէն դուրս չելաւ։ Նոյն օրը այցելութեան գացած էր Տօքթ. Պապաեան փաշա, որուն հետ պահ մը տեսակցեցաւ։ Նուրի պէյ իրիկուան հաշեց և քիչ մը ասեն կարդալէ ետքը պառկեցաւ։ Գիշերուան ժամը 9ին մօտ տակդնէն ելաւ՝ բնական պէտքը հոգալու համար։ Հազիւ երկու քայլ առած էր, յանկարծական սակարութիւն մը զգաց և իսկոյն հոգին աւանդեց։ Անմիջապէս Տօքթ. Սիւլէյման Նաման ու Գաղեան փաշաներ բերուեցան և անմիջական դարմաններու ձեռնարկեցին, բայց օգուտ մը չունեցաւ, վասն զի Նուրի պէյ մեռած էր սրտի կաթուածէ։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց յուղարկաւորութեան ծախքերը կայս. մասնաւոր Արկղէն հատուցանել և մարմինը ամփոփել Ճիհանկիրի Շէյխ Հասան էֆէնտիի Թէքէէին շրջակայքը։ Նուրի պէյ որդին է գնդապետ Ռէշատ պէյի և Կ. Պոլսոյ մէջ ծնած արաբական 1274 թուականին, որով 52 տարեկան էր։ Իզմիրի Բրուշիթ վարժարանը, յետոյ Սուլթանիէի և նոյն վարժարանին մէջ հաստատուած ճարտարագիտական ճիւղը յաճախելէ յետոյ իր ուսումը կատարելագործած էր Բարիզի երկրագործական համալսարանին մէջ և վկայական առացած։ Նուրի պէյ, թուրքերէնէն զատ, հմուտ էր նաեւ ֆրանսերէնի ու յունարէնի։ Բառնարմէկ տարեկանին Տպագրական Տեսչութեան դիւանը մտաւ և հետզհետէ յառաջանալով, տասներկուց տարի առաջ Բ. Դրան արտաքին Թղթակցութեանց քարտուղար անուանուեցաւ։ Լա Հէյի առաջին Դեսպանախորհուրդին իրրեւ օսմ. երկրորդ պատուիրակ մասնակցեցաւ։ Նուրի պէյ ունէր Պալայի ատիճան, ականակաւ Իֆթիխար, Օսմանիէ ու Մէճիտիէ պատուանշանները, Իմթիազի ոսկի ու արծաթ և Լիւգաթի ու Հիճազի երկաթուղիի ոսկի չքադրումները, նաեւ օտար պետութեանց զանազան պատուանշաններ։

— Ցուղարկաւորութիւնը երէկ կատարուելով մարմինը ամփոփուեցաւ որոշեալ տեղը։ Դեսպանատանց առաջին թարգմաններն ալ ներկայ էին։

ՊԵԼՃԻՐԱՑՈՅ արտաքին գործոց նախարը ու արիկինը, անցեալ երկուշաբթի իրիկուն, տեղան մը սուտեր են ի պատիւ Կայս. Թիկնապահ ու Նաւային միրլիվա Հիքմէդ փաշայի, որ Պելճիքա ղրկուած է՝ Կայս. անձնական Գանձուն հաշուոյն։

Ֆրանսայի մէջ ուրիշ կառախումբ մը գիծէն ելած ըլլալով արգելք եղած էր։

ՈՁԱՆԱՐՆԵՐԸ.— Պաշտօնական Զգուշացում մը կը ծանուցանէ թէ պէտք եղած տեղերը հրահանգ տրուած է. որպէս զի ոչխարներու սերունդը աւելցնելու յատուկ եղ և սերնդագործութեան վերաբերեալները տերերուն կողմէ ձեռք չտնուին և անոնց առաջքը ու մոթուիլը արգիլուի։ իսկ սերնդագործութեան անարմար և կամ նոյն նպատակով Անասուր զրկուելիք եղ ու յղի ոչխարները այդ արգելքին չենթարկիլ։ Այլ ընդհակառակը դիւրութիւն ընծայել։ Միայն գամայն տարիքոռ ոչխարներու և ակռաներնին թափած թիֆթիքի եղ այծերու դէպ ի Կ. Պոլիս առաքումը միայն արգիլել։

ՄԱՐԴԱՌԱՄԱՐԻ ԴՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Պեռական Խորհուրդը որոշեց որ մարդասիրաբար կատարուած տեղ մը գտնուող և իրական տեռի պատկանող անհատ մը երբ արձանագրուած չըլլայ, հարկ չկայ որ անձամբ Իտարէ ժողովին ներկայանայ իր իսկութիւնը հաստատելու համար, այլ անոր հօրը, երկանը և կամ ուրիշ ազգականներու յայտարարութիւնները բաւական են՝ իսկութիւնը հաստատելու համար։

ԳՈՄԻՍԻՈՆ ԽԱՆԸ.— Պեռական Խորհուրդը որոշեց նորոգել տալ Ղալաթիոյ Գումիսիոն խանին երդիքը, ոգանիէ առատաղը և սենեակները։ Այդ խանը, ինչպէս յայտնի է, Սանայի վարժարանին կալուածներէն է։

ԱՅԻՈՆ.— Իզմիրի առեւտրական սենեակը պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ հիմա Իզմիրի պանքաներուն և վաճառականներուն քով պատրաստ գտնուած ոսկիներուն քանակութիւնն է 1419 կոդով։

ԴԱՐԱԳԻՇՕՑԻ կամուրջը երէկ գիշերուընէ սկսեալ ժամ 6ին բացուի։

ԻԶՄԻՐԻՆ յունուար 31 թուականով կը գրեն թէ սատիկ ցուրտ կ'ընէ և նոյն իսկ քաղաքին մէջ ձիւներ է, առանց նստելու, սակայն շրջակայքը ու նամանգին ներսերը ձիւն կը տեղայ և տարապայման ցուրտ կ'ընէ։ Մանր ալ ալեկոծուած է. երեք նաւակներ ցամաք ինկալով խորտակուեր են։ Սաքըլը Բոսֆի անուն գինով մարդուի մը, 40 տարեկան, և Միտիլլի Թիմոնի Իզմիրի մէջ տարեր են ցուրտին տասակութենէն։ Իւլաքի և Աֆիոն Գարահիսարի մէջեղը մէկ մեդրի մօտ ձիւն տեղացած է։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ Նիքոլաոս շոգենաւը, որ Կ. Պոլսէն մեկնած էր, Յունաստանի Բէա կղզիին առջեւ ցամաք ինկեր է։ Շոգենաւը մասամբ ջուր առած ըլլալով, կը վախցուի թէ մի՛ գուցէ ընկղմի։ Բեռերուն մեծ մասը կը կազմեն օճառ և ձէթ, որոնց 50,000 ֆր.ի չափը միայն ապահովագրուած են։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ դեսպանը, մէկ քանի պաշտօնեաներ և Սեռարլի երկաթուղիին ընդհանուր Տնօրէն Գ. Հիւլենէն, երէկ առաւ, մասնաւոր կառախումբով Հէրէքէ գացին և կայս. գործարանը ու շրջակայքը այցելելէ ետքը վերադարձան։

ՀԷՐԱՆԷ.— Երէկ գիշեր ժամ 7½ին հրդեհ ծագեցաւ Գալաթա Փաշա, Ճանպազ Մահալլէսի, փայտաշէն առնէ մը, որ ամբողջովին այրեցաւ։

ՅՈՒՍԻԼԻ ԱՐՔԱՅԻՔ ՄԸ.—Գալիս, Շէհր Լիմիի թաղը բնակող վերմակագործ Լիմին էֆ.ի աղջիկը՝ Դարիէ, տասնչորսին տարեկան, առլի գիշերը ոգիի ամանին վրայ կերակուր պատրաստած պահուն հագուստը բռնկեցաւ։ շատ աշխատեցաւ մարելու, բայց չյաջողեցաւ, որով սկսաւ պոռալ. անեցիները փութալով մարեցին, սակայն խեղճ աղջկան մէջքէն վար մարմինը այրած էր։ Թէև անմիջական դարմաններ եղան, բայց քիչ հաքը մեռաւ։ Ֆարբախա աղջիկը յաճախիկայ հինգշաբթի հարս պիտի ըլլար։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՄԷՋ

Ս. Պատրիարք Հայրը շաբաթ իրիկուն Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ գիշերեց և երէկ առաւ նախագահեց Մայր եկեղեցիի պարտաւորութիւններուն։ Ս. Պատարագը երգուեցաւ Եկմալեան միաձայնով, Մայր եկեղեցւոյ Դպրաց Դասուն կողմէ, առաջնորդութեամբ երաժշտապետ Մէհէրեան էֆ.ի։ Ճաշու Դիրքէն վերջ, Ս. Պատրիարք Հայրը բեմ ելաւ և քնարան ունեցաւ Զօղոսի սա Տիմոթէոս ուղղած «Այլ ի տան Մեծի ոչ միայն անօթք ասկեղենք և արծաթեղենք, այլ եւս փայտեղենք և խեցեղենք. են՝ որք ի պատուի են. և են որք յանարգութեան պատուէրը, գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ։ Ն. Ամենապատուութիւն նախ և առաջ ներկայ ժողովուրդին ասկաբ ըլլալը և դպիրներու բացակայութիւնը մէջ բերելով, ըսաւ թէ կ'երեւի որ ամէնքն ալ Բարեկենդան ըրած են, մոռնալով եկեղեցին ու քրիստոնէի դատաւորութիւնները, որոնք ամէն բանէ առաջ են։ բայց ձեզմէ՞ մէ կրնայ ըսել թէ տան մը մէջ միայն ազնիւ նիւթերն են որ յարգի են. արդեօք առանց փայտեղէն ու խեցեղէն անօթներու կարելի պիտի ըլլա՞ր լրացնել անական պէտքերը։ Մարդկային ընկերութեան մէջ զանազան ատիճաններ կան. ամէնուն կարողութիւնը և դիրքը միեւնոյնը չէ. ամէնքը միեւնոյն օրերը և միեւնոյն միաքը չեն կրեր. տարբեր են ամէնքն ալ։ Նիւթն չէ՛ որ կը դասաւորի անօթի մը օգտակարութիւնը. երբ անօթ մը օգտակար է մեզի, չենք նայիր թէ ի՞նչ նիւթէ կազմուած է ան. ասկի՞ է թէ փայտ, արծա՞թ թէ խեցեղէն. երբ սեւ ատարկայ մը օգտակար է ընդհանուրին տեսակէտով, այլ ուս անոր նիւթը չէ որ կը փնտռուի, այլ թէ ան պէտք է ըլլայ որբեալ և պատուական. այս է միայն կարեւորը։ Զեզմէ անոնք որ ասնեալ եղած են և կամ են, գիտեն թէ ասկեղէն թէև անօթ մը յարգի է ուրիշներուն, և այդ իրը մեծ գործարանքով կը պատրաստուի պտղարանները մէջ, բայց սա ալ լաւ գիտեն թէ ան անական պէտքերը լրացնելու գործին մէջ աւելի՛ պակաս կարեւորութիւն մը ունի. մենք մեր ասօրեայ պէտքերը ասկիէ

հարատութիւն մը, երբեք օգտակար չի կրնար ըլլալ և արժէք չունենար։ Անօթ մը երբ լի է աղտեղութեամբ, երբ կոտրած է և բեկած և չի ծառայեր իր նպատակին, այլ եւս զայն մէկ կողմ կը նետեն, կարեւորութիւն չեն տար անոր, եթէ նոյն իսկ ան ոսկիէ ու արծաթէ չէն սուած ըլլայ։ Այսպէս ամէն մարդ անօթի մը դերը ունի և պէտք է իր կարեւորութեան համեմատ օգտակար ըլլայ, և ասիկա մեզմէ կը պահանջուի իբրեւ մի մեծ պարտաւորութիւն որ մեր վրայ դրուած ըլլայ։ Երբեք պէտք չէ նայինք թէ ի՛նչ նիւթէ շինուած ենք, ի՛նչ դերը ունինք և ի՛նչ կարողութեան տէր ենք. նիւթը չէ որ կը փնտռուի, ան չէ որ մեր աղտուութիւնը պիտի ազատուցնէ, այլ մեր մասուցանելիք օգտակարութիւնն է որ իւր պիտի հանէ մեր նիւթին արժէքը։ Մենք ամէն մէկս կոչուած մը ունինք՝ Աստուծմէ հրամայուած. հեռեւաբար անձնիւր ոք կատարելապէս օգտակար ըլլալու է ինչ-բանի որ յատկացուած և կոչուած է։ Ուրեմն ըլլա՛նք որքան և մաքրեալ, հեռի մնալով պղծութիւններէ, անրրաւութիւններէ, անկարգութիւններէ և չար գործերէ. քրիստոնեաներ այսպէս պէտք է ապրին կ'ըսէ Պօղոս Տիմոթէոսի և կը հրամայէ քարոզել այս սկզբունքով։ Եթէ, կ'ըսէ Առաքեալը, անրրաւութիւններ և անկարգութիւններ կ'ընենք, եթէ Աստուածային կանոններուն և Աւետարանի պատուիրաններուն չենք հեռեւիր ու զանոնք չենք գործադրեր, ի՛նչ որ ալ ըլլայ մեր նիւթը, ոսկի կամ արծաթ, նշանակութիւն չունի։ Մարդ այն ատեն ճշմարտապէս օգտակար կ'ըլլայ, երբ իր գործերով չի վնասեր ընկերին, ընդհակառակը կ'օգնէ անոր, մաքուր սիրոյ և ճշմարիտ է մտածումը և հաւատարիմ է օրինաց ու պատուիրանքներուն։ Ահա՛ այն պատուական անօթը որ օգտակար պիտի ըլլայ ամէնուն առ հասարակ՝ օգտակար իր պեռութեան, օգտակար իր համայնքին, օգտակար մարդկային ընկերութեան։ Նիւթին ազնուութիւնը, ինչպէս ըսի, երբեք նկատի պիտի չառնուի. ան մը մէկ ամէնքն ալ կան. բայց ընդհանրապէս միշտ գործածուողները աւելի յարգի են. ոսկիէ և արծաթէ ամանները հաղիւ թէ տարին մէկ քանի անգամ մէջտեղ կ'ելլան և ասիկա ալ սակ երեւոյթի, զարդի համար. իսկ ընդհակառակը նուազ արժէք ունեցողները՝ պղինձ, երկաթէ, փայտէ, խեցիէ շինուածները ամէն օր, ամէն ժամանակ պէտք են մեզի և առանց անոնց չենք կրնար մեր կեանքը պահպանել։ անսնցմով է որ կը շինենք մեր բնակարանները, անոնցմով է որ կը հագնինք մեր սքանչելի մարմինը և բոլոր օգտակար ու անհրաժեշտ բաները։ Այն գործիքները, որոնք մեծ արուեստագէտներու ձեռակերներու ծնունդ տուած են, ո՛չ ոսկիէ շինուած են և ո՛չ ալ արծաթէ՝ այլ անոնցմէ նուազ արժէք ունեցող նիւթէ մը՝ երկաթէ։ Ա նոթին մէջ գտնուող նիւթը իրեն օգտակար չըլլար, ան միշտորդ մը է միայն. պարունակելը աւելի ուրիշներու համար պիտանի է. այսպէս ալ մենք կենդանի անօթներս, մեր անձին չնչը ու օգուտը մտածելու չենք միայն, այլ նաեւ մեր ընկերի, մեր բարեկամի ու մեր օգնութեան պէտք ղգացողին չանն ու օգուտն ալ մտածելու ենք։ Ա՜հ՝ գեղեցիկ փոխարերութիւն մը, որով Պօղոս կ'ուզէ բացատրել մարդուն պարտականութիւնները։ Ասով ըսել կ'ուզէ թէ մարդ միայն իր անձին օգուտը փնտռելու չէ և երբ միայն մեր անձնական չահերը կը մտածենք, հո՛ս է որ կը սխալինք և մեր կոչման կը հակառանք, մարդ իր բոլոր ջանքերը, իր բոլոր կարողութիւնները ի կիր արկանելու է և ջանալու է օգտակար ըլլալ իր ընկերին և փոխադարձաբար։ Այսպէս կազմուած է աշխարհ և այս հիման վրայ հաստատուած է մարդկային մեծ ընկերութիւնը։ Մեր կոչումը անօթներուն կոչումն է. ասոնցմէ միշտ մեր կարողութիւնները գործածելու ենք յօգուտ ուրիշներուն։ Առաքեալը իր այս անօթին օրինակովը մեծ սկզբունք մը կը պարզէ։ Ս. Գրքիրքը Հայրը վերջացուց իր այս քարոզը. անդամ մը եւս կրկնելով որ մարդ երբեք նայելու չէ թէ ի՛նչ տեսակ նիւթէ շինուած է. այլ թէ ի՞նչպէս կրնայ «Սրբեալ մաքրեալ և պիտանի Տեառն իւրում» անօթ ըլլալ։

Եկեղեցական տարողութիւններէն վերջ Ս. Պատրիարք Հայրը պահ մը Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ հանգստանալէ վերջ, մեկնեցաւ Բերա՝ իր բնակարանը։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ գումարուեցաւ անցեալ հինգշաբթի օր, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ հեռեւեալ խնդիրներով. — Ներկայ էին Սիսակ Յէրիս պէյ և Գալուստ Գուլումճեան ու Սրմնակ Իսհէեան էֆ.ները։

Լիւսպի Ս. Եղիա եկեղեցւոյ սեփական մէկ գումարը տեղւոյն Թաղական Խորհուրդին կողմէ Պատրիարքարանի յանձնուած ըլլալով, Խորհուրդը որոշեց յղել զայն յանուն Ս. Եղիա եկեղեցւոյ, Գրիգոր Լիւսէ դրամատունը ի շահագործութիւն, ձեռամբ Ս. Պատրիարք Հօր. ինչպէս կը տրամադրէ վարչական հրահանգը։ Նոյնպէս յիշեալ Թաղ. Խորհուրդը մատուցած ըլլալով եկեղեցւոյ Ստեւկին անցեալ 1906—1907 տարեշրջաններու մատակարարութեան հաշիւները, Խորհուրդը որոշեց կատարել կանոնական քննութիւնը։ Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ Լիմ և Կաւշ անապատներու կալուածական խնդիրը ի ներկայութեան նոյն կալուածոց հոգատար մարմնին և վարձակալներու և հարկ եղած համաձայնութիւնը գտնելով երկու կողմն միջեւ՝ կնքել տուաւ հարկ եղած պայմանագրութիւնները՝ յանձնելով նոցա անմիջապէս վճարելու թէութեամբ և ապահովութեամբ, ինչպէս նաեւ պէտք եղած յոդոդները ուղղելով եւ ասելով տուաւ հրաժարականը, զոր մատուցած էր վերջերս հոգատար մարմինը։ Իսկ նախորդ գործակալը դարձեալ ներկայացած չըլլալով՝ կարելի չեղաւ կարգադրել իր հաշուական խնդիրը և Խորհուրդը որոշեց վերջնապէս հրաւիրել զինքը առաջիկայ նստին, օրինաւոր թեան սահմանին մէջ վերջացնելու համար այս հաշուական խնդիրը։ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Դպրաց Դասու Տնօրէն Խորհուրդը իր ինամեալ մատակարարութեան (1907 Ապրիլ 19է Դեկտ. վերջ) հաշիւները մատուցած ըլլալով Պատրիարքանի, Խորհուրդը որոշեց կատարել կանոնական քննութիւն և արդիւնքը ստորագրել։ Ս. Պատրիարք Հօր։ Տիվիսէն բժիշկ Աղէքսանդր Տէր Յարութիւնեանցի կոչակի մասին Պատրիարքարան ղրկուած գրերը ուսումնասիրելով, պարզեց իր տեսութիւնները և որոշեց յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօր ի պարտ ու պաշտօն արձանագրութիւն։ Մերիքիւղէն Լիմիկ Լիմէրեան անուն կնոջ կողմէ իր և եղբայրներուն վերաբերեալ կոպակային խնդրի մը մասին անօրինութիւն մը խնդրուած ըլլալով, Խորհուրդը որոշեց Թաղ. Խորհուրդն լիակատար ծանօթութիւններ պահանջել և ըստ արդեանց հարկ եղածը գիտակցաբար տնօրինել։ Ասոնցմէ զատ Խորհուրդը զբաղեցաւ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիին կամարի նորոգութեան ծախքերուն բացին հայթայթման, ինչպէս նաեւ Գնալը կղզիին եկեղեցիին նկատմամբ անօրինութիւններ ընելով։

ՏԻՆԵԿ ՄԱՏԻՆԵԷՆ կը գրեն մեզի.— Տեղւոյս եկեղեցական և կրթական գործերը բաւական լաւ վիճակ մը ունին։ Դպրոցին ներքին վիճակը, երկու տարիներէ ի վեր, Տնօրէն Տրդատ էֆ. Թանմազեանի շնորհիւ, բարեկարգ ատիճանի մը հասած է։ Յիշեալը պաշտօնին առակ երիտասարդ մըն է. որոշ կրթական ծրագրի մը ուղղութեամբ կը վարէ վարժարանները. և ասոր արդիւնաւոր ազդեցութիւնը ուրախութեամբ դիտուեցաւ անցեալ տարի ամավերջի քննութեանց միջոցին։ Վարժարանը, որ չատ տարիներէ ի վեր անալ վիճակ մը ունէր, այս տարի պիտի ունենայ չրջանաւարտ աշակերտներ։

*** Տեղւոյս Թաղական Խորհուրդը ձեռնարկեր է նախ առնելով աղքատներու վիճակը, երեք անձերէ բաղկացեալ Աղքատախնամ մարմին մը կազմեց, որ եռանդով փարած իր պաշտօնին, կ'ախտաւոր ամէն կերպով գտնելու իրեն դիմող աղքատ ընտանիքներ։ Փափաքելի է որ այս Աղքատախնամին պաշտօնավարութիւնը յարատեւ ըլլար, և հաստատուն վիճակի մը վերածուէր աղքատաց օգնելու գործը։

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ եկեղեցիին մէջ, երէկ, հոգեհանգստեան պատարագ մատուցուեցաւ հանգուցեալ Տիգրան էֆ. Եսայեանի և Օր. Զարուհի Եսայեանի հոգւոյն համար։ Պատարագիչն էր Պաղատարի Առաջն. Տեղապահ Տ. Սարգիս վրդ. Սամուէլեան, որ կոկիկ քարոզ մը խօսեցաւ և այս առիթ դրուատեց երկու ազգաւորներուն բարեմասնութիւնները թաղին համար ունեցած օգտակարութիւնները յիշատակելով։ Պատարագէն յետոյ հոգեհանգստեան արարողութիւն կատարուեցաւ։ Ներկայ էին Եսայեաններ և Նորատունկեան գերդաստաններու անդամները, աղգականներ ու բարեկամներ։ Հանգուցեալներու պարագաներուն կողմէ նուիրատուութիւններ եղան եկեղեցիին։ Թաղ. Խորհուրդը ինքնաբերաբար կատարել տուաւ հոգեհանգիստի պատարագը և պաշտօնը, նկատելով որ Եսայեան բարեհամբաւ դերդաստանը և մանաւանդ պէս երկու հանգուցեալները անձնուէր ծառայութիւններ մատուցած են Թաղին եկեղեցիին ու վարժարանին։

*** Եռաձայն խումբի մը կազմութեան խնդիրը, որուն վրայ գրեցինք քանիցս, օրուան խօսակցութեան նիւթ եղած է Օրթագիւղի մէջ։ Թէր ու դէմ վիճաբանութիւններ կը կատարուին այդ մասին, առանց լուծում մը տալու խնդրին։ Թաղ. Խորհուրդին անդամները համամիտ չեն իրենց միջեւ, և ասանք Մէհէրեան էֆ.ն, իսկ ուրիշներ Զիլինկիրեան. էֆ.ն իբր մարզիչ եռաձայն խումբին, Օրթագիւղ բերել կ'ուզեն։ Իսկ եռաձայն խումբը պայման կը դնէ անպատառ Զիլինկիրեան էֆ.ն իբր մարզիչ ընդունիլ։ Թաղ. Խորհուրդը երբէկ այդ խումբի անդամներուն յայտնեց թէ վերջնական պատասխան մը Զատկէն յետոյ միայն կրնայ տալ, երբ քարոզիչ Տ. Մանկունի Սրբազան Եպիսկոպոսէն դառնայ, և թէ եռաձայն խումբը առ այժմ կրնայ նկալեանի միաձայնը երգել։ Եռաձայն խումբի անդամները չեն ընդունած այս առաջարկը։ Մեր կարծիքով՝ անձնական հակառակութիւնները և վէճերը պէտք է դադրին, երբ եկեղեցին չահը կայ մէջտեղ, որուն սերիաբ կապուած է վարժարանը։

ՇԱԲԱԹ ՕՐ հաղորդած էինք թէ Ե. բուսաղեմի կալուածներու վերաբերեալ կարգ մը թուղթեր կորսուած են։ Հաւատի աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ այն թուղթերը որոնք քանի մը օրէ ի վեր կը փնտռուէին և չէին գտնուեր, ուսումնասիրութեան ղրկուած են եղեր Պատրիարքարանի Վարչական Ժողովոյ անդամներուն։

ՀԱՆԳ ՈՂՈՐԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԵՆՔ

Խարբերդի վերի Թաղի եկեղեցիին չինութեան կայս. բարեհաճ Իրատէն չնորհուած և Ֆէրմանը յանձնուած է Ազգապետարանին, իր տեղը ղրկելու համար։

*** Արթկիրցի եղբարական ընտանիքը, որ առատաձեռն գործերով Դարիրէ հաստատուած է, Արթկիրի եկեղեցիին և դպրոցին նուիրած է նոյն քաղաքի շուկային մէջ իր ունեցած $9^1/_2$ խանութները, մէկը «մախէն»ով և հօրենական երկու ընդարձակ տուն՝ յարակից պարտէզներով։

ՀԱՆԵՐԻ ԳԻՏՈՒԱԿ զուարթաբերներու յատուկ շաբաթաթերթը հրատարակ ելած է հեռեւեալ զուարթ յօդուածներով. Նպատակաւոր նպատակ (անցեալ տպաւորութիւններ) Ե. Թօլատեան։ Տարը մէջ՝ Յ. Պարոնեան։ Ժամու թագուհիները՝ Տիշէկէ։ Շաբաթեան քրնիկ՝ Դիտող Ճաֆճաֆի սուտաբ (քաջքաջալից զուարճալուկ)՝ Լիլա։ Հիմա մնա է (ֆանթէզի)՝ Ներշապուհ։ Անգլիական սրամտութիւն՝ Կ. Մ.։ Շաբաթեան խիստ զուարթ լուրեր։ Սրամիտ զրօսանք։ Հասցէ՝ Գալաթիա Ալի Ճատէսի, թիւ 52։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐՍԵՂ ԷՖ. ԹԷՔԷԵԱՆԻ

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ, երեկ ժամը 8ին տեղի ունեցաւ յուղարկաւորութեան թխուր հանդէսը ծանօթ վաճառական Բարսեղ էֆ. Թէքէեանի, որ նախընթաց իրիկուն յանկարծակի կերպով մեռաւ Բերայի իր բնակարանին մէջ։

Տնանդը այս առթիւ շքեղօրէն լուսազարդուած էր և մէջտեղը կը բարձրանար շքեղ մահաբեմ մը, որուս վրայ կը հանգչէր հանգուցեալին ընկուզենի դագաղը, շրջապատուած կերաններով և ծաղկուած ծաղկեպսակներով զոր զրկած էին հանգուցեալին վշտահար այրին՝ Տիկին Կիւլիւզար Բ. Թէքէեան և զաւակները, ինչպէս նաեւ այրի Տիկին Ց. Տիսիզեան և զաւակունք, Տիկին Մ. Թէլիֆեան, Տէր և Տիկին Սարգիս Թէլիֆեան, Ճէլալեան եղբարք և Յակոբ էֆ. Քէսիկպաշեան։

Դռանն եւեւը կեցած էին հանգուցեալին դեռատի և վշտահար զաւակը՝ Քերովբէ էֆ. Թէքէեան և ընտանեկան պարագաները. իսկ դռանն մէջ կեցած էր Թէքէեան ընտանեաց առաջնորդ Մայր եկեղեցւոյ Տ. Եղիշէ Ա. քհ. Սէրէեան։ Տնանդը լեցուած էր ամէն ազգէ յուղարկաւորներու. ընտրեալ խուռն բազմութիւնով մը, ի նշան այն համակրանքին զոր հանգուցեալ Թէքէեան էֆ. կը վայելէր իբրեւ պատուաւոր վաճառական առեւտրական հրապարակին վրայ։

Մեռելական հանդէսին կը նախագահէին Տ. Տ. Հայկակ և Դէսպոյ Արքեպիսկոպոսները, իրենց շուրջը ունենալով Տ. Տ. Վահան Պարոնեան, Գրիգոր Գալէմքեարեան, Գրիգոր Աբարեան Ծ. վրդ.ները, Տ. Վրթանէս վրդ. Գալըպճեան, Բերայի քահանայից դասը և դպիրներ։ Թաղ. Խորհրդոյ յատուկ կարգադրութեամբ Լուսաւոր վարժարանէն խումբ մը երգեցիկ աշակերտներ, ի յարգանս հանգուցեալին, կը մասնակցէին արարողութիւնին, որոնք այնչափ բազմաթիւ են։ Թէքէեան էֆ. 34 տարի առաջ պատանեկութեան հասակին մէջ Պոլիս գալով բարեյիշատակ Սենեքերիմ էֆ. Մանուկեանի հոգածութեան տակ զարգացած ու յառաջացած, և ինչպէս ըսի, վաճառականութեան մէջ լաւագոյն դիրք մը գրաւած էր, և տիրուած ու յարգուած թէ՛ հայ և թէ օտարազգի վաճառականներէն։ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը և Վարչութիւնը գնահատելով Թէքէեան էֆ.ի պարկեշտութիւնը և ուղղամտութիւնը, դայն կոչեցին Թաղ. Խորհրդոյ անդամակցութեան, բայց զղջացեալը իր տարաբնութեան պատճառաւ չկրցաւ ընդունիլ։ Ո՛չ միայն ուղղամիտ ու պարկեշտ վաճառական, այլ միայն եկեղեցասէր ու պարտաճանաչ անհատ մըն էր հանգուցեալը, այլ նաեւ ընտանիքի տիպար ու խանդակաթ հայր մը՝ որ կը գուրգուրար իր զաւակներուն վրայ և ոչինչ չէր խնայեր անոնց կրթութեան ու զարգացումին համար։ Ընտանեկան անդորր ու նախանձելի բան մը կազմած էր. 20-25 տարիներ առաջ փեսայանալով Տիւրէզեան բարեհամբաւ գերդաստանին։ Այսօր իր դեռատի զաւակը՝ Քերովբէ էֆ. է որ պիտի շարունակէ բռնել իր հօրը տեղը։ Եկաւ դամբանիսօ Սրբազանը երկնային մխիթարութիւն հայցեց հանգուցեալին ազգակից այրին՝ Տիկին Կիւլիւզարի, վշտահար զաւակներուն և բոլոր ընտանեկան պարագաներուն։ Դամբանականէն վերջ դագաղը հանդիսաւոր թափորով դուրս հանուեցաւ եկեղեցիէն. ուր կէս տարուէն ծաղկեպսակներ. որոնց կը հետեւէին դպիրները ու եկեղեցական դասը։ Բակին մէջ ներկայ յուղարկաւորները իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին հանգուցեալին որդւոյն՝ Քերովբէ էֆ. Թէքէեանի և պարագաներուն. ուրկէ եռաձայնը չքեղ մեռելականքով մը փոխադրուեցաւ Շէյլիի ազգ. գերեզմանատունը։ Ցաւերդմանատան մէջ առանձին կառքերով հետեւեցան մեռելականքին. Դերեզմանատան մէջ առանձին Տ. Եղիշէ քհնյ. հանգստեան կարգը կատարեց և աղօթքներ արտասանեց, ուրկէ վերջ հանգուցեալ Բարսեղ էֆ.ի մարմինը ամփոփուեցաւ ընտանեկան յատուկ դամբարանին մէջ։ Գերեզմանատունէ դարձին յուղարկաւորները Թէքէեանց բնակարանը երթալով իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին։

Մարգրութիւնս եւս այս տխուր առթիւ իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալին ազգակից այրին և վշտահար զաւակներուն ու ընտանեկան պարագաներուն։

Ներկայիս մեր կը նշմարուին. Տարք՝ Սեդրակ, Կարպիս, Մրիրան, Յովհաննէս և Դասպար Տիւրէեան, Մանուկ Արղեան, Ռիվան Թէքէեան, Սարգիս Տիւրէեան եղբարք, Ռուպէր Եաղճեան, Եդուարդ Գարակէօզեան, Դէորգ Թորգոմեան, Խաչիկ Խաչատանեան, Դ. Լէվրէեան, Մկրտիչ Մանուկեան, Սիսակ Մէրիա պէյ, Տօքթ. Թոփճեան, Արտաշէս Մկրեան, Մարտիրոս Թաթիկեան. Արսէն Արսէեան, Սարգիս Թէլիֆեան, Տիրան Երկանեան, Կարապետ Դարամանեան, Կարապետ, Զգօն և Զարեհ Խաչատանեան, Բարսեղ Սամպոլեան, Գէորգ Գալենց, Տօքթ. Թորգոմեան, Արամ Հալաճեան, Լեւոն Յովհաննէսեան, Յակոբ Համամճեան, Եսայի Շամատանեան, Յարութիւն Դարամանեան, Կարապետ Թաթիքարեան, Տօքթ. Գոլոսեան, Միքայէլ Կիւլլապեան, Յովսէփ Թոլպեան, Կասպան Գալչճեան, Ռուբէն Սեւեան, Տօքթ. Մալխաս, Յովսէփ Ճէլալեան, Տօքթ. Ճէլալ, Կարապետ Քիւրք Ֆիրմանեան, Հաճի Կարապետ Օհանեան, Բարսեղ Օհանեան, Կարապետ Բաղանճեան, Կարապետ Մնեքիկեան, Տօքթ. Ղազարոսեան, Միհրան Քէչէեան, Մինրան Լուֆեան, Խաչիկ Ղազարոսեան, Քերովբէ Տամատեան, Յովհաննէս Կիւլպէնկեան, Տօքթ. Մարտ, Գէորգ Թորոսեան, Նշան Փափազեան, Միհրան Քէօրքեան, Տօքթ. Տաղուբ, Աստուր Տէր-Մատթէոսեան, Նշան Գալըպճեան, Օթոն Ճիլճեան, Արմենակ Մանուկեան, Յովհաննէս Գարաեանեան, Պենան Տէյիրմէնճեան, Յովսէփ Տէյիրմէնճեան, Մատեն Օլէկեան և ուրիշներ։

Այրի Տիկին Կիւլիզար Բ. Թէքէեան և զաւակները՝ Քերովբէ, Զապէլ, Արմենուհի, Աթինէ և Աթինէ, Տէր և Տիկին Միհրան Թէքէեան և զաւակունք (Մարսէյլ), Տիար Կարապետ Թէքէեան (Ճենովա), Այրի Տիկին Կիւլիզար Ս. Գուլումճեան և զաւակունք (Կեռաքիա), Այրի Տիկին Շահէ Օհանեան և զաւակունք (Գոհիրէ), Այրի Տիկին Մարիամ Տրլսիզեան և զաւակունք, ինչպէս նաեւ Թէքէեան, Տրլսիզեան և Օհանեան ընտանիքները իրենց խորին չնորհակալիքը կը յայտնեն բոլոր անոնց՝ որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ

ԲԱՐՍԵՂ, ԷՖ. ԹԷՔԷԵԱՆԻ

յուղարկաւորութեան և այս տխուր առթիւ իրենց վշտակցութիւնը և համակրութիւնը յայտնեցին։

ԱԶԳ.—Պալաթիոյ Թաղ. Խորհուրդը խորին չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Տօքթ. Խաչիկ էֆ. Դարամանեան, երեքշաբթի և շաբաթ օրերը ժամը 7-9 (Ը. Թ.) Պալաթիոյ Խաչենան վարժարանի վարի յարկը, մասնաւոր սենեակի մը մէջ՝ պիտի ընդունի իրեն դիմող հիւանդները և ձրիաբար պիտի դարմանէ մեծ խնամքով և անձնուիրութեամբ։ 4

ԿԱՅՍ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

Կայս. Բժշկական Ընկերութեան ամավերջի ժողովը և հաշկերոյթը տեղի ունեցաւ փետր. 2/15ին շաբաթ գիշեր։ Ներկայ էին գրեթէ Կայս. Բժշկական Ընկերութեան բոլոր անդամները. ըստ վարչական օրէնքի։ Ժողովը նախ ձեռնարկեց պատուակալ անդամներու ընտրութեան, և այսպէս Կայս. Բժշկական Ընկերութեան պատուակալ անդամ ընտրուեցան քաղաքապետ Վսեմ. Միւմթազ Բէյ փաշա, Բարիզի բժշկական կաճառէն՝ Բրօֆ. Լիւքա Շանբիանիէ, և Տօքթ. Զօէրօս փաշա։ Յետոյ Կայս. բժշկ. Ընկերութեան ժողովը ձեռնարկեց դիւանի ընտրութեան։ Նախագահ Տօքթ. Տալլաս, միաձայնութեամբ վերընտրուեցաւ նախագահ։ Իսկ դէպ-նախագահներ ընտրուեցան՝ Ս. Տօքթ. Զարդարեան և Բ. Տօքթ. Ի. վերբերեաս։ Ընդհ. քարտուղար անուանուեցաւ Տօքթ. Ասատանքօրեան և քարտուղար դարձեալ Տօքթ. Խանճեան, որ ժողովը բացաւ Կայս. Բժշկական Ընկերութեան անցեալ տարուան գիտական գործառնութեանց տեղեկագիրը կարդալով, որ Ընկերութեան միամեայ բժշկական-գիտական գործունէութեան մասին չահեկան տեղեկութիւններ կը պարունակէր։ Ժողովէն ետքը իրիկունը չատ հաճելի հաղկերոյթ մը տեղի ունեցաւ Սելանտրոյի ընդարձակ սրահին մէջ։ Սեղանը գարնանային կերարանքի մը տեսք էր, չքեղ ծաղկանոցներու մէջ դրուած բազմազան և բուրումնավէտ ծաղիկներով։ Վարդը, մեխակը և յասմիկը իրենց թարմութիւն ու բոյրովը ակնապարար տեսարան մը կը պարզէին։ Բանքվետէ աւելի նկիլուպի աշակերտներ բոլորուած էին այս ծաղկազարդ սեղանին չուրջ, նախագահութեամբ Տօքթ. Տալլասի, որուն չուրջը կը գտնուէին Տօքթ. Տէլլասեան Ֆայիզ փաշա, Տօքթ. Մատթէոսեան, Տօքթ. Դամպուրաղը փաշա, Տօքթ. Թորգոմեան, Տօքթ. Ե-ղուպեան, Տօքթ. Մալխաս, Տօքթ. Խանճեան և այլք։ Հաղկերոյթը չատ զուարթ անցաւ. առաջին անգամ յանկարծ Տօքթ. Տալլաս բաժակ առաջարկեց Վեհ. Կայսեր համար, իմաստալից ճառով մը սրտագին երախտագիտութիւններ յայտնելով Ն. Կայս. Վեհափառութեան՝ դիտութեանց և բժշկութեան մեծ Պաշտպանին։ Յաջորդաբար բաժակներ առաջարկեցին Տօքթ. Թորգոմեան՝ Կայս. Բժշկական Ընկերութեան բոլոր նախագահներուն և մասնաւորապէս ներկայ նախագահին Տօքթ. Տալլասի կենաց, որ իր նախորդներուն արժանաւոր յաջորդը եղած է։ Տօքթ. Թորգոմեան էֆ. առնարկ մը ձգելով Բժշկական Ընկերութեան նախագահներուն վրայ, չեշտեց անոնց կողմէ Բժշկական Ընկերութեան մատուցուած ծառայութիւնները. «Առանց նախագահի Բժշկական Ընկերութեան անդամներս կը նմանինք օշխարներու հօտի մը՝ առանց հովիւի» աւելցուց Թորգոմեան էֆ.։ Յետոյ Տօքթ. Մատթէոսեան չեշտելով վաղեմ. Բէշիա փաշայի տարած ջանքերը քոլէրայի առաջքը առնելու համար, բաժակ առաջարկեց Ն. Վսեմութեան կենաց։ Տօքթ. Խանճեան էֆ. բաժակ պարպեց բժիշկներուն կենաց, յորդորելով զանոնք իրարասիրութեան և գիտական յարատեւութեան։ Բաժակներ առաջարկեցին Տօքթ. Թորգոմեան՝ Տօքթ. Տէլլասեան փաշայի կենաց, իբրեւ բժշկական ընկերութեան ամէնէն հին անդամին և Տօքթ. Քօքոլաթոս՝ մայրաքաղաքիս Մամուլին համար։ Այս զուարթ հաղկերոյթը վերջացաւ կէս գիշերին և ներկաները մեկնեցան գոհ և ուրախ տպաւորութեան մը տակ։

ԹԱՏՐՈՆ

ՀԱՍԱՆ ԷՖ.Ի ՕՍՄ. ՁԱՒԵՇՏԱՒՈՐՄԸ.

Հասան էֆ.ի Օսմ. Ձաւեշտաւորմը, հետզհետէ մեծ ընդունելութիւն կը գտնէ Բերա՝ Վարիէթէ Թատրոնին մէջ իր տուած զուարթ ներկայացումներու շարքով։ Այս գիշեր ժամը 3ու կէսին քրքջալիր եւ երգախառն 4 վարագոյրնոց զուարճ մը պիտի ներկայացնէ

ԱՆԸԳԼԱՐ

Հասան էֆ.ի բէսերթուարին ամէնէն գեղեցիկ և ամէնէն ծիծաղաշարժ խաղերէն մէկն է և մեծ յաջողութիւն մը գտած է։ Պիտի ներկայացուի նաեւ Պիչարէ Զիվճ անուն մինկամաակ մը։ Դերձակներ Մարի Թէրեսի և Բիւլիւք Վերժինի կողմէ։ Տուէթթներ Թոսորիի և Սմալիայի կողմէ։

ՅՍՈՐՈՒԱԾ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 16 փետրուար.—Շաբաթ օրը Սակարանին մէջ բոլոր գիները անկման հակամէտ էին։ Հաչուեցարարութիւնը զգալի չարժում մը առաջ չի բերեր։ Հրապարակին տրամադրութիւնը տակ դրուած դրամագլուխները առատ են և «ուրբաս»ներու սակը հարիւրին երեքի չի հասներ։ Այս դիւրութիւնից հակառակ հրապարակին վրայ ոգեւորութիւն չկայ։ Ֆրանսական Ռանդին գինը անփոփոխ է։ Օտար արժեթուղթերը աւելի սակար են։ Օսմ. արժեթուղթերու գիները հանդարտ են։ Օսմ. Միացեալը 96.35 բացուելով 96.25 գոցուեցաւ։ Մխախտի Ռեժիին բաժնեթուղթերը 7 ֆր. կորսնցնելով 436 ը. դան։ Ռիօ Թինթօ՝ 1582։ Պալիա Դարայարը 444։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ գործ չկայ մինչդարձեալ արժեթուղթերու համար, բայց ամերիկեան արժեթուղթերը օգտաւեցան Նիւ-Յորքի հրապարակին լաւագոյն ընթացքէն, ուր գիները բարձր էին։

—Պ. Ռիպօ Պարիկէրա ուղեւորեցաւ. մարտ 5ին պիտի մասնակցի Ակադեմիին երրեակ ընտրութեանց՝ վախճանեալ Պէրթըլոյի, Բաւեամի ու Թէօորիէի յաջորդներուն համար։

—Ուաշինկդընի ֆրանսական դեսպան Պ. Ժիւսերան կ'ընկերակցի Պ. Դաֆդի, որ նախագահական ընտրութեանց առթիւ ուղեւորութիւն մը կը կատարէ Մ. Նահանգաց արեւմտեան կողմը։

—Պ. Հանոի Ռոչֆոռ պիտի վերջանանէ Էնդռանգիժանի առօրեանութիւնը։ Այդ լրագիրը փետր. 24ին նորէն առաւօտեան պիտի դուրս։

ՀՌՈՄ. — Իտալիոյ Երեսփոխանական ժողովը արագ ու բուռն վիճաբանութիւն մը կատարեց Պենտարիի քաղաքային կազմակերպութեան օրինագիծին վրայ։ Գաղթային կուսակցութեան մէկ մասը թէեւ ընդդիմացաւ՝ սրաբուական գանելով զայն, սակայն այդ օրինագիծը սաստար մեծամասնութեամբ քուէարկուեցաւ։ Բնիկ զինուորներուն թիւը 3000ի պիտի բարձրանայ։

ՄԱՍՏՐԻՏ. — Հիւսիսային ծովի գերման նաւաբեկիները Վիկօ ժամանեց, ուր մէկ քանի օր պիտի մնայ։

ԲԱՐԻԶ.—Ծարենի ու ալիւրի հրապարակը սակար սկզբնաւորութենէ մը ետքը, չաբաթը լաւ վիճակի մէջ աւարտեցաւ։ Այդ բարւոքման պատճառը բաց թողացողներու պահանջումն է՝ իրենց չահերը ձեռք բերելու նպատակով։ Եթէ օդերու անկանոնութիւն տեղի չունենայ, գիները նորէն պիտի իյնան։ Հնդկաստանէն ու Ռուսիայէն առնուած լուրերը չատ նպաստաւոր են յառաջիկայ հունձքին։

—Շաբաթի հրապարակը այնքան փայլուն չէ. գնում չկայ։ Անգլիական ատաղներու և Բարիզի զարդանին կողմէ եղած բազմաթիւ մատուցումներ գիներու անկում առաջ բերին։

—Ֆրանսայի սեղանաւորներու խումբ մը ստանձնեց Վալկա-Պիկիւլմա երկաթուղիին՝ ռուս կառավարութեան կողմէ երաշխաւորուած հարիւրին $4^1/_2$ տոկոսով 35 միլիոն ֆր.ի փոխառութեան պարտաթուղթերը, որոնք ամբոյ վերջերը հրապարակ պիտի հանուին Ֆրանսայի մէջ։

ՊԷՌԼԻ. — Գերման կառավարութիւնը որոշեց քննիչ յանձնաժողովի մը միջոցաւ Բէրլի մէջ քննել տալ գերման երեք ճարտարագէտներու կողմէ հնարուած պատերազմական նոր զէնք մը, որուն համար կ'ըսուի թէ մեծ յուղարկում առաջ պիտի բերէ ծովային պատերազմներուն մէջ։ Այդ նոր զէնքը նաւի ձեւ ունի և հեռուէն պիտի կրնայ յարձակիլ թշնամի նաւատորմին վրայ։

ՄԱՌՍԻՍ Գրիկոն շաբաթաթերթի այս շաբաթուան թիւը հրապարակ ելաւ. հետեւեալ ճոխ և շահեկան բովանդակութեամբ.—

Եղիշէ եպիսկ. Դուրեան. Բարարրատ — Յակոբոս Շեշենեան. Գոյներու աշխարհէն — Նոյեմ Արմէն. Թարշակաւոր ծաղիկը. — Թիլսամնցին. Գաւառական բանաստեղծութիւն — Սրբազեան. Ցանգապատում — Ռ. Սեւակ, Փափաս — Արթուր Շաբէնհաւէր. Սիրոյ բնազանցութիւնը (Զարեհ Նեմիտ)։ — Յակոբ Տէմիրճեան. Գաւառական պատկեր)։ Հասցէ՝ Պապը Ալի Ճատէսի թիւ 38։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՍԱՐՈՒՄ 3/15 Փետրուար

ԱՅՈ ԿՈՂՄ

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏ ՊՈՍ

ԴԵՎԱՆ ՍԱՌ

ՍՈՐ ՍԵ ԱՌՑՈՒԼ

Ա.

—Մդ, ախպեր ասա՝ ի՞նչ ես ուզում։

—Ես՝ ինչպես ասում է հարգ դասագիրքը՝ ցոյց տալ, ապացուցանել ուզում եմ, որ ես ինչ-որ բան գիտեմ։ Ամենքս գիտենք, որ մի գիրուկ կոտ ունեցող մարդ կա, որ Ֆիլիպ է կոչվում։ Ինչպես ասում է Ֆիլիպը՝ ամենամեծ գիտունն ինքն է։ Ինչպես ասում է Ֆիլիպը՝ ամենամեծ գեղեցիկն ինքն է։ Ինչպես ասում է Ֆիլիպը՝ ամենամեծ հարստությունը ինքն է։ Ինչպես ասում է Ֆիլիպը՝ ամենամեծ ...

—Ֆիլիպ ով է, գիտեմ, ասա՝ ինչ ես ուզում։

—Ֆիլիպ ասում է՝ ամենամեծ գեղեցիկը ես եմ։

—Դեհ